

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

NEGYEDIK SZEKCIÓ

R.R. ÉS MÁSOK kontra Magyarország

(Kérelem száma: 36037/17)

ÍTÉLET

3. Cikk (anyagi jog) • Megalázó bánásmód • A röszkei tranzit zóna nehéz körülmények szintjét meghaladó életkörülményei menedékjog iránti ismételt kérelmet benyújtó személy esetében, megfelelő élelmezés hiánya, kiszolgáltatott várandós nő és gyermekek, a tartózkodás meghosszabbított, közel négy hónapos időtartamára tekintettel

5. Cikk 1. és 4. pont • A tranzitzónában történő jogszerűtlen, *de facto* őrizetben tartás a jogszabályok túl tág értelmezése következtében, és formális, indoklással ellátott határozat nélkül • *De facto* személyes szabadságtól való megfosztásnak minősülő tartózkodási kötelezettség, tekintettel a tartózkodás időtartamára és körülményeire, időbeli korlátozás hiányára, és a mozgásszabadság korlátozásának mértékére • Az őrizetben tartás jogszerűsége bírói felülvizsgálati lehetőségének hiánya

STRASBOURG

2021. március 2.

*A jelen ítélet az Egyezmény 44. Cikk 2. pontjában foglalt esetben válik véglegessé.
Szerkesztői változtatások alá eshet.*

Az R. R. kontra Magyarország ügyben

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (Negyedik Szekció), Kamaraként tartott ülésen az alábbi személyek részvételével:

Yonko Grozev, *Elnök*,
Branko Lubarda,
Carlo Ranzoni,
Stéphanie Mourou-Vikström,
Georges Ravarani,
Jolien Schukking,
Paczolay Péter, *bírák*,

és Ilse Friewirth, *Szekció Jegyzőkönyv-vezető Helyettes*
az alábbiakat figyelembe véve:

R.R. úr, iráni állampolgár („első kérelmező”) és négy afganisztáni állampolgár, S.H. asszony („a kérelmező édesanya”), és M.H., R.H. és A.R. („a kérelmező gyermekek”) (részletes adatok a mellékletben találhatóak), által az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelméről szóló Egyezmény („az Egyezmény”) 34. Cikke alapján a Bíróságnak benyújtott kérelem;

döntés arról, hogy a kérelemről értesítik a magyar kormányt („a Kormány”);

döntés arról, hogy a kérelmezők nevét nem hozzák nyilvánosságra;

döntés arról, hogy a kérelmet gyorsított eljárásban tárgyalják (a Bíróság Szabályzatának 41. pontja alapján);

döntés arról, hogy a Bíróság Szabályzatának 39. pontja alapján ideiglenes intézkedést alkalmaznak az alperes Kormány tekintetében;

az alperes Kormány észrevételei és a kérelmezők erre adott válaszai;

az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosa Hivatalának észrevételei, amelyek a Szekció Elnöke engedélyezte, hogy az ügyben beavatkozóként vegyen részt;

2020. június 30. és 2021. február 4. napján tartott zárt ülést követően az említett napon a következő ítéletet hozza:

BEVEZETŐ

1. Az eset három kisgyermekkel utazó iráni-afgán család röszei tranzit-zónában, a magyar – szerb határon, 2017. április 19 és augusztus 15 között történt őrizetben tartásával kapcsolatos. A kérelmezők a 3. Cikkre hivatkoztak (a tranzit zóna tartózkodási körülményei tekintetében), mind önmagában, mind együtt olvasva a 13. Cikk rendelkezéseivel, valamint az 5.

Cikkre, (szabadságtól való jogellenes megfosztás) valamint hivatkoztak a 34. Cikkre (ideiglenes intézkedés végrehajtásának elmulasztása).

A TÉNYEK

2. A kérelmezők ötfős afgán-iráni család tagjai. Részletes adataikat a melléklet tartalmazza. A Bíróság előtt Pohárnok B., Budapesten praktizáló ügyvéd látta el képviselőket.

3. A magyar kormányt („a Kormány”) Tallódi Z., az Igazságügyi Minisztérium alkalmazottja képviselte.

4. A tényállás a felek előadása alapján az alábbiakban foglalható össze.

I. A KÉRELMEZŐK HÁTTERE ÉS MAGYARORSZÁGIG VEZETŐ ÚTJUK

5. S.H. („a kérelmező édesanya”) előadta, hogy Afganisztánban kínzás áldozatául esett; állítása szerint a tálibok, akik első férjét megölték, őt magát elfogták, megégették és megerőszakolták. 2012 és 2014 közötti időszakban egy ismeretlen időpontban az első házasságából született két gyermekével M.H.-val és R.H.-val Afganisztánból Irakba menekült. Ott találkozott R.R.-rel („az első kérelmező”), akivel vallásos alapon kötöttek házasságot.

6. R.R., S.H. és S.H. két gyermeke 2016. elején hagyták el Iránt, állítólag azért, mert R.R. dezertált az iráni hadseregből és megtorlás fenyegette. Iránt elhagyva Törökországon és Görögországon utaztak át, mely utóbbi országban elváltak útjaik. R.R. eljutott Ausztriába, de állítólag mégis úgy döntött, hogy visszatér családjához, akik Észak-Macedóniában történt letartóztatásukat követően visszatértek Görögországba. 2016. március 11-én R.R.-t a soproni vasútállomáson letartóztatták. Menekéjogot kért. 2016. március 21-én visszavonta a menekéjog iránti kérelmét és a menekültügyi eljárást megszüntették. A kérelmezőt Iránba történő kiutasításának végrehajtásáig őrizetben tartották, amikor benyújtotta a menekéjog iránti második kérelmét. 2016. augusztus 3-án ismeretlen helyre távozott, és a menekültügyi eljárást megszüntették.

7. Ezt követően a kérelmező család Szerbiában találkozott ismét. Hónapokat töltöttek el az ország területén elhelyezkedő különböző táborokban. 2016. október 16-án megszületett A.R., R.R. és S.H. első közös gyermeke.

8. 2017. április 19-én érkeztek a kérelmezők Szerbiából Magyarországra és a két ország határán magyar területen található röszkei tranzit zónába kerültek. Érkezésük napján menekéjogot kértek.

9. A Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (a továbbiakban: „BMH”) 2017. április 19-én határozatot hozott, melyben a menekéjogról szóló törvény (lsd. 24. pont lent) 80/J. § (5) bekezdése alapján elrendelte a kérelmezők elhelyezését a röszkei tranzit zónában.

II. A KÉRELMEZŐK TARTÓZKODÁSA A TRANZITZÓNÁBAN

10. 2015 óta a szerb határ menti két tranzit zónát jelentősen bővítették (ld. *Ilias and Ahmed v. Hungary* [GC], no. 47287/15, § 15, 21 November 2019.). A Kormány által a szóban forgó időszakban, 2017. júliusában gyűjtött információk szerint a röszkei tranzit zóna hivatalos kapacitása 460 fő volt és az adott időpontban 291 külföldi állampolgár tartózkodott ott. A tranzitzóna négyzet alakú egységekre volt osztva, három oldalán egymás mellett elhelyezett lakókonténerekkel, és a negyedik oldalon dróthálós kerítéssel. A konténerek tetején szögesdrót kerítés volt. Egy adott egységből egy másikba csak orvosi vizsgálat, jogi tanácsadó igénybevétele vagy a BMH alkalmazottaival való találkozás céljából lehetett átmenni, örök kíséretében.

11. A kérelmezők eleinte a Röszke tranzit zóna családok számára fenntartott részében tartózkodtak. Egy 13 négyzetméter alapterületű lakókonténerben helyezték el őket, melyben három emeletes ágy volt gyermekek biztonságát szolgáló védőrács nélkül, és három zárható szekrény. A Kormány előadása szerint kisgyermekes családok gyerekágyat is kaptak. A kérelmezők szerint a lakókonténerekben nyáron nagyon meleg van és nincs légkondicionálás; a légmozgás érdekében nyitva kellett tartani az ajtót és az ablakokat, ezért huzat volt és berepültek a rovarok. 2017. augusztusban kaptak a bejáratú ajtó elé egy árnyékolót és ventilátorokat.

12. A családok számára fenntartott egység közepén közös használatú udvar volt, ahol egy kis játszótér, pingpongasztal, tollaslabda háló, kosárlabda pálya és futballkapuk kaptak helyet. A kérelmezők elmondása szerint nem volt árnyék és zöldterület az udvaron. Az egységben volt még játékszoba, tanulószoba, vallásgyakorlás célját szolgáló helyiség televízióval. A zónában működő civil szervezetek heti egy vagy két alkalommal egy vagy kétórás gyermekprogramokat, így rajz és kézműves tevékenységet szerveztek. 2017. szeptemberétől a tranzitzónában tartózkodó gyerekeknek oktatási programot tartottak.

13. 2017. június 29-én a kérelmezőket elkülönítőbe vitték, mivel a kérelmező anyja és gyermekei hepatitis B betegséget kaptak. Az elkülönítő egység körülbelül tíz egy sorban álló mobil konténerből állt, keskeny (körülbelül 2,5 méter széles és 40-50 méter hosszú) nyitott területtel, melyet kerítés vett körül. Lakókonténerük, melyben volt légkondicionálás, egy emeletes ágygal két egyszemélyes ágygal (A.R. nem kapott gyerekágyat) és egy fiókoszszekrénnel volt berendezve. Az egységben nem volt hűtőszekrény, mikrosütő és mosógép. A kérelmezőknek homokot adtak gyerekjáték gyanánt. Nem volt játszótér és az elkülönítőben tartózkodó gyerekeknek nem szerveztek programokat. A kérelmezők a közösségi tevékenységre fenntartott konténerben tudtak tévét nézni és itt pingpongasztal is volt.

14. A rendőrség rendszeresen tartott reggeli ellenőrzést és létszámenőrzést (reggel 6 órakor). A kérelmezők előadták, hogy a rendőrök / őrk gyakran tartottak lakókonténerükben razzrát, biztonsági ellenőrzés céljából.

15. A tranzitónában ingyenes vezeték nélküli internet állt rendelkezésre. A kérelmezők elmondása szerint a kapcsolat gyenge volt és csak üzenetek küldésére lehetett használni.

16. A Kormány szerint a gyermekeknek a felnőtt menedékjog kérelmezők napi három ételmszeradagján kívül még napi két kisebb étkezést biztosítottak. A terhes nőkhöz hasonlóan, a gyerekek is kaptak tejterméket és gyümölcsöt. Egyévesnél kisebb gyerekek gyermek ellátást és bébitápszert kaptak. A kérelmezők előadták, hogy a gyerekek a külön kisebb ellátás gyanánt csokoládét kaptak és gyümölcs csak rendszertelenül jutott. Előadták, hogy a gyerekeknek adott étel nem felelt meg a korosztálynak.

17. Tranzitónába történő megérkezésük alkalmával a családok egészségügyi csomagot kaptak, amely az alapvető baba-egészségügyi csomagot, így eldobható pelenkát tartalmazott. A menedékjog kérelmezők ezen kívül minden hónapban további egészségügyi csomagot kaptak, és indokolt esetben kérésre egyéb dolgokat is kaptak. A Kormány szerint ruhát is adtak azon menedékjog kérelmezőknek, akik nem az évszaknak megfelelően voltak öltözve. A kérelmezők előadták, hogy a kérelmező édesanya nem kapott kismamaruhát, ezért az ágyneműből kellett azt saját magának megvarrnia.

18. A kérelmezők a tranzitónában történő tartózkodásuk alatt többször is kaptak orvosi ellátást. A Kormány előadta, hogy a menedékjog kérelmezők jogosultak voltak mind orvosi alapellátásra mind sürgősségi ellátásra, beleértve szükség szerint a szakorvosi ellátást is. Ha egészségi állapotuk indokolta, sürgős esetben vagy szakorvosi ellátást igénylő esetben a helyi orvosi stáb kórházba vagy klinikába utalta be őket. 2017. április 24-én a kérelmező édesanyát nőgyógyász vizsgálta meg a szegedi kórházban. 2017. április 25-én betegsége miatt a kórház sürgősségi osztályára került. 2017. április 28-án terhesség megállapítása miatt szállították kórházba. Vér és laborvizsgálatokat végeztek hepatitis B betegségével kapcsolatban és húgyúti fertőzésre való gyógyszerre kapott receptet. Ugyanazon a napon a kórház sürgősségi osztályára került hányás és görcs miatt. Ott töltötte az éjszakát. 2017. május 26-án szülést megelőző vizsgálaton vett részt és súlyosan veszélyeztetett terhességet állapítottak meg nála. 2017. június 13-án és 14-én gyomortáji (epigasztrikus) fájdalmat gyógyító orvosságra kapott receptet. 2017. július 3-án újabb orvosi vizsgálaton volt a kórházban és konzultációt tartottak hepatitis B betegségével kapcsolatban. 2017. augusztus 9-én ultrahanggal vizsgálták meg és a kórház sürgősségi osztályára került. Azt javasolták, hogy sokat igyon, megfelelően táplálkozzon (gyümölcs) és vérszegénységre kapott gyógyszert. Miután a

család kikerült a tranzit zónából, a kérelmező édesanya még két alkalommal vett részt orvosi vizsgálaton. 2017. április 24-én és július 6-án a két idősebb kérelmező gyermeket a szegedi kórház gyermekgyógyászati osztályára szállították. Ott, a második kórházi orvosi vizsgálat alkalmával vett vér alapján megerősítették, hogy hepatitis B betegségben szenvednek és az orvos további vizsgálatot javasolt a hepatológiai osztályon. 2017. június 29-én a legidősebb kérelmező gyermeket, M.H.-t a szegedi kórház orr-, fül- és gége osztályán vizsgálták meg, mivel gyakran vérzett az orra. 2017. augusztus 16-án mentőautóval a győri kórház sürgősségi osztályára szállították, és az ottani fül-, orr, gége osztályon kezelték. A kérelmezők előadták, hogy legkisebb gyermekük kérésük ellenére sem kapta meg a hathónapos korban javallott oltásokat. Az ügy iratai alapján úgy tűnik, hogy a legkisebb gyermek Szerbiában kapott bizonyos oltásokat és a következő időpont oltásra 2017. április 8-ra volt betervezve.

19. A kérelmezők előadták, hogy S.H. orvosi vizsgálata során nem biztosítottak tolmácsot és a nyelvi nehézségek miatt nem tudta elmondani a körelőzményével kapcsolatos információkat (mivel csak az anyanyelvét beszéli). 2017. augusztus 9-én történt kórházi kezelése során csak heteroanamnézist tudtak megállapítani, oly módon, hogy az orvos az angol és dari nyelvet beszélő tolmácsnak tett fel kérdéseket. A kérelmezők ezen kívül előadták azt is, hogy kórházba szállításuk minden alkalommal egy erre alkalmatlan rendőrségi teherautón történt, fegyveres rendőrök kíséretében, akik az orvosi vizsgálat alatt mindvégig jelen voltak. Hangsúlyozták, hogy fegyveres (férfi) rendőrök voltak jelen (a kérelmező mellett állva) a második kérelmező nőgyógyászati vizsgálata során.

20. A kérelmezők a tranzitzónában nyújtott pszichológiai segítségnyújtás tekintetében előadták, hogy nem állt semmilyen segítség rendelkezésre a traumatizált menedékgig kérők számára. Felhívták a Bíróság figyelmét a 2017. július 26-án és 27-én jogi képviselőjük által benyújtott beadványokra. A kérelmező édesanya tekintetében a jogi képviselő többek között azt adta elő, hogy súlyos bántalmazást szenvedett el Afganisztánban, melynek következményeitől még mindig szenved és különleges kezelésre van szüksége. Ezzel kapcsolatban a jogi képviselő azt is előadta, hogy tekintettel a mentális egészségével kapcsolatos problémákra, a kérelmező édesanya szerbiai tartózkodása alatt pszichiátriai kezelés alatt állt (gyógyszeres kezelés és pszichoterápia) és kérte, hogy pszichiáter vizsgálja meg. A kérelem nyomtatványban a kérelmezők előadták, hogy a felírt gyógyszer szedését terhessége miatt S.H.-nak abba kellett hagynia. A Kormány előadta, hogy a szóban forgó időszakban a Magyar Református Szeretetszolgálat és a Szíriusz Segélyszolgálat szakemberei nyújtottak pszichológiai segítséget a tranzit zónában, utóbbi kifejezetten gyermekeknek. 2017. augusztus 24-én a kérelmezők menedékgigi eljárásban eljáró jogi tanácsadójának kérésére a kérelmező édesanyát pszichiáter is megvizsgálja, aki jelentős depressziós zavarokat és

poszttraumás stressz betegséget („PTSD”) állapítottak meg. A pszichiáter azt javasolta, hogy a kérelmező édesanya orvosi, pszichiátriai és pszichoterápiás kezelést kapjon, különben öngyilkossági hajlam és impulzív reakciók léphetnek fel. A jogi képviselő kérésére ugyanazon a napon vizsgálta meg pszichológus a két idősebb kérelmező gyermeket is, és megállapította, hogy ők is a PTSD tüneteit mutatják, a tranzit zónában őket ért tapasztalatok eredményeképpen, és pszichológiai segítséget javasolt.

21. Mivel R.R. már a családjával a tranzitzónába érkezésüket megelőzően kérelmezte a menedékjogot Magyarországon (lsd. 6. pont fent), az BMH szerint nem volt joga igénybe venni a befogadás menedékjogról szóló törvény szerinti anyagi feltételeit (lsd. 24. pont lent). A családjával együtt biztosították számára az elhelyezést, de nem kapott ingyenes étkezési ellátást. A többi kérelmezőnek adott meleg ételt a kantinból, ahol az ebédet ették, nem volt szabad kivinni. A kérelmezők előadták, hogy a Szíriusz Segélyszolgálat nevű civil szervezet, amely 2017. május végéig működött a zónában, kétszer szervezett R.R. számára – ott tartózkodásának kezdetén – élelmiszer vásárlást a zónán kívülről. Eleinte úgy tudott élelmiszert szerezni, hogy más menedékjog kérelmezőknek fizetett azért, hogy Szerbiában élelmiszert vásároljanak és a zónába érkezésükkor átadják neki. A kérelmezők szerint ez az eljárás azonban nehézkes volt és R.R. végül is a családja által meghagyott ételt ette meg, a többi menedékjog kérőtől kellett kéregetnie és a kukából összeszedni az ételmaradékokat. Két olyan alkalomra emlékszik, amikor a szeretetszolgálatok és a Magyar Vöröskereszt tartós élelmiszert tartalmazó csomagot adott neki. A Kormány szerint a többi kérelmező elég tartós élelmiszert kapott ahhoz, hogy azt R.R.-rel meg tudja osztani. A Kormány azt is előadta, hogy R.R. több alkalommal vásárolt élelmiszert a szociális munkások segítségével és a szeretetszolgálat tagjai gondoskodtak az élelmiszerről, tisztálkodási felszereléssel és ruhaneművel történő ellátásáról. A Kormány szerint R.R. több ízben utasította vissza a felajánlott élelmiszert, arra hivatkozva, hogy családjának ellátmánya elegendő. 2017. július 31-én a BMH E-mailben értesítette a kérelmezők jogi képviselőjét többek között arról, hogy az irányadó magyar jogszabályok szerint a kérelmezők a tranzit zónában nem jogosultak élelmiszer ellátásra; lehetőségük van arra, hogy saját maguk vásároljanak élelmiszert – melyet többször is megtettek –, ezen kívül segélyszolgálatok is gondoskodtak élelmiszerről. Ezen kívül a BMH arról is tájékoztatott, hogy nem észlelték, hogy R.R. bármennyit is fogyott volna, mialatt a tranzitzónában tartózkodott.

III. A KÉRELMEZŐK MENEDÉKJOG IRÁNTI KÉRELMEINEK VIZSGÁLATA

22. A menekültügyi eljárás során a kérelmezőket saját maguk által választott ügyvéd képviselte. A BMH a gyakorú kérelmezőket a következő

időpontokban hallgatta meg: 2017. április 19-én (mindkettőjüket), 2017. június 8-án (csak S.H.-t) és 2017. május 10-én és június 6-án (csak R.R.-t). A menekültügyi eljárásban a BMH többek között szakértői véleményt kért a házassági bizonyítványukkal kapcsolatban, melyet 2017. július 3-án nyújtottak be. 2017. június 20-án a BMH DNS vizsgálatot is kezdeményezett, annak bizonyítása érdekében, hogy R.R. az édesapja S.H. harmadik gyermekének. Az ezt megerősítő lelet 2017. augusztus 14-én érkezett meg.

23. 2017. augusztus 15-én a kérelmezők ideiglenes beutazási és tartózkodási engedélyt kaptak Magyarország területére (*befogadott* jogállást kaptak). A Vámosszabadi Befogadóközpontban kaptak szállást még ugyanazon a napon. A BMH azonban elutasította menekültként vagy oltalmazottként történő elismerésüket. A kérelmezők bírói felülvizsgálatot kértek a határozat azon része tekintetében, amelyben elutasították kérelmüket. Ezt követően, 2017. augusztus 23-án a BMH határozatban visszavonta a korábbi érdemi döntését. 2017. szeptember 8-án új érdemi határozatot hozott, melyben a kérelmezőket oltalmazottnak ismerte el. Mindeközben, 2017. augusztus 25-én a kérelmezők Németországba távoztak, ahol később nemzetközi védelmet kaptak.

RELEVÁNS HAZAI JOG ÉS JOGGYAKORLAT

I. HAZAI JOG

24. A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. tv. („a menedékjogról szóló törvény”) releváns rendelkezéseit az Ilias és Ahmed ügyben hozott ítélet (id. fent 41. és 45. pontok) foglalja össze. A menedékjogról szóló törvény szerint különleges bánásmódot igénylő személyek csoportja magában foglalja a kiszolgáltatott személyeket, így kiskorúakat és várandós nőket, akikről helyzetük egyedi értékelését követően megállapítható, hogy sajátos szükségletekkel rendelkeznek. A törvény 4. §-a szerint a törvény rendelkezéseinek alkalmazása során a gyermek mindenek felett álló érdekének és jogainak figyelembevételével kell eljárni. Mi több, a törvény rendelkezéseit a különleges bánásmódot igénylő személyek vonatkozásában a helyzetükből fakadó sajátos szükségleteik figyelembevételével kell alkalmazni (4. § (3) bekezdés). A tömeges bevándorlással kapcsolatos válsághelyzet elrendelésekor a menedékjogról szóló törvény 2017. március 28-án módosított 80/J. §-a a következőképpen rendelkezett:

„(1) Menedékjog iránti kérelmet a menekültügyi hatóság előtt személyesen, kizárólag a tranzitzőnában lehet benyújtani, ...

...

(4) Az elismerését kérőt az eljárás során nem illetik meg az 5. § (1) bekezdés a) és c) pontjában foglalt jogosultságok.

(5) A menekültügyi hatóság az elismerését kérő részére a jogorvoslattal tovább nem támadható döntés vagy a dublini átadásáról hozott végzés végrehajthatóvá válásáig tartózkodási helyként a tranzitzona területét jelöli ki. Az elismerését kérő a tranzitzona területét a kiléptető kapun keresztül hagyhatja el. ...”

A menedékjogról szóló törvény határon folytatott eljárásra vonatkozó rendelkezései nem alkalmazandók, beleértve a 71/A. §-t, amely négy hetes időtartamra korlátozza a határon folytatott eljárást és a tranzitzonában történő tartózkodás idejét. Ha az elismerését kérő ismételt kérelmét azt követően nyújtja be, hogy korábbi kérelme tárgyában jogerős megszüntető vagy elutasító döntés született, az elismerését kérőt nem illetik meg az ellátáshoz, támogatáshoz és szálláshoz való jogok (80/K. § (11) bek.).

25. A tranzitzonában benyújtott menedékjog iránti kérelmeket az adott eset körülményeitől függően rendkívüli vagy rendes eljárásban bírálták el. A rendes eljárásban a BMH 60 napon belül volt köteles határozatot hozni a menedékjog iránti kérelemről. Ha a rendkívüli eljárás szabályait kellett alkalmazni, vagy ha elutasító határozat született, úgy ezeket tizenöt napon belül kellett meghozni. A BMH határozata ellen – a menedékjog iránti kérelemnek helyt adó határozat kivételével –, bírói felülvizsgálatnak volt helye. Ha az alaphatározatot rendes menekültügyi eljárásban hozták, a bíróság 60 napon belül kellett meghozza ítéletét. A bíróság nyolc napon belül volt köteles határozni, ha a bírói felülvizsgálat iránti kérelmet rendkívüli eljárás keretében hozott határozat ellen nyújtották be, vagy ha a menedékjog iránti kérelmet elfogadhatatlanság miatt utasították el.

II. EURÓPAI UNIÓS JOG ÉS JOGGYAKORLAT

26. Az Európai Parlament és Tanács a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló 2013/32/EU irányelvének (2013. június 26.) (átdolgozás) („Menekültügyi Eljárásra vonatkozó Irányelv”) releváns rendelkezéseit az *Ilias és Ahmed* ügyben hozott ítélet (id. fent, 47-55. pontok) tartalmazza.

27. Az Európai Parlament és a Tanács nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 2013/33/EU (2013. június 26.) (átdolgozás) irányelvének („a Befogadási Feltételekről szóló Irányelv”) vonatkozó rendelkezései a következők:

II. FEJEZET

A BEFOGADÁSI FELTÉTELEKRŐL SZÓLÓ ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

8. cikk

Őrizet

„(1) A tagállamok senkit sem tarthatnak őrizetben kizárólag azon az alapon, hogy az érintett a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös

R.R. ÉS MÁSOK kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

eljárásokról szóló, 2013. június 26-i 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek megfelelően kérelmet nyújtott be.

(2) Amennyiben szükségesnek bizonyul, valamint az egyes esetek egyéni értékelése alapján a tagállamok őrizetbe vehetik a kérelmezőt, amennyiben kevésbé kényszerítő jellegű alternatív intézkedések alkalmazása nem lenne hatékony.

(3) A kérelmezőt csak akkor lehet őrizetbe venni, ha:

a) arra személyazonossága vagy meghatározása, vagy ellenőrzése céljából van szükség;

b) arra a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtásához alapul szolgáló – az őrizet mellőzése esetén be nem szerezhető – adatok megállapítása céljából van szükség és különösen abban az esetben, ha fennáll a kérelmező szökésének veszélye;

c) arra azért van szükség, hogy az eljárás keretében döntést hozzanak arról, hogy a kérelmező beléphet-e az ország területére;

d) a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv szerint kiutasítási eljárás folyik ellene, és amiatt tartják őrizetben, hogy előkészítsék a kiutasítást és/vagy lefolytassák a kitoloncolási eljárást, továbbá ha az adott tagállam objektív kritériumok alapján bizonyítani tudja – ideértve azt is, hogy a kérelmezőnek már volt lehetősége igénybe venni a menekültügyi eljárást –, hogy alapos okkal feltételezhető, hogy a kérelmező pusztán azért folyamodik nemzetközi védelemért, hogy késleltesse vagy megghiúsítsa a kiutasítási határozat végrehajtását;

e) a nemzetbiztonság vagy a közrend védelme szükségessé teszi;

f) az összhangban van az egy harmadik ország állampolgára, illetve hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 28. cikkével.

Az őrizetben tartás okait a nemzeti jog állapítja meg.

...

11. cikk

Sérülékeny személyek és a különleges befogadási igényekkel rendelkező kérelmezők őrizetben tartása

„(1) Az őrizetben tartott, sérülékeny személynek minősülő kérelmezők egészségét – beleértve szellemi egészségüket is – a nemzeti hatóságoknak elsődleges szempontként kell kezelniük. Amennyiben a tagállamok sérülékeny személyeket tartanak őrizetben, az őrizetben tartottak sajátos helyzetére, ideértve egészségüket is, figyelemmel rendszeres felügyeletet és megfelelő támogatást kell biztosítaniuk.

(2) Kiskorúakat kizárólag végső esetben lehet őrizetbe venni, és azt követően, hogy megállapítást nyert, hogy kevésbé kényszerítő jellegű alternatív intézkedések alkalmazása nem lenne hatékony. Az őrizetet a legrövidebb időtartamra kell

R.R. ÉS MÁSOK kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

elrendelni, és mindent meg kell tenni az őrizetben tartott kiskorú szabadon bocsátása és a kiskorúak számára megfelelő szálláshelyen történő elhelyezése érdekében.

A kiskorúnak a 23. cikk (2) bekezdésében leírt mindenek felett álló érdekeit a tagállamoknak elsődleges kérdésként kell kezelni.

Amennyiben kiskorúakat tartanak őrizetben, biztosítani kell számukra a szabadidős tevékenységekben történő részvétel lehetőségét – ideértve a koruknak megfelelő játékokat és szabadidős tevékenységeket.

...

(4) Az őrizetben tartott családok számára megfelelő magánéletet garantáló külön szálláshelyet kell biztosítani.

...

(6) Kellően indokolt esetekben és a lehető legrövidebb ésszerű időtartamra a tagállamok eltérhetnek a (2) bekezdés harmadik albekezdésétől, a (4) bekezdéstől, valamint az (5) bekezdés első albekezdésétől, amennyiben a kérelmezőt határállomáson vagy tranzit-zónában tartják őrizetben, a 2013/32/EU irányelv 43. cikkében említett esetek kivételével.”

17. cikk

A befogadás anyagi feltételeire és az egészségügyi ellátásra vonatkozó általános szabályok

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a befogadás anyagi feltételei a nemzetközi védelem iránti kérelmük benyújtása időpontjában a kérelmezők rendelkezésére álljanak.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a befogadás anyagi feltételei olyan megfelelő életszínvonalat biztosítsanak a kérelmezők számára, amely garantálja alapszükségleteiket és óvja testi és szellemi egészségüket. A tagállamok ezt az életszínvonalat biztosítják a 21. cikk szerinti kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek egyedi helyzetében, valamint az őrizetben tartott személyek viszonylatában.

(3) A tagállamok a befogadás valamennyi vagy egyes anyagi feltételeit és az egészségügyi ellátást ahhoz a feltételhez köthetik, hogy a kérelmezők ne rendelkezzenek kellő fedezettel az egészségi állapotuknak megfelelő és az alapszükségleteiket biztosító életszínvonal megteremtéséhez.

(4) A tagállamok megkövetelhetik a kérelmezőktől, hogy a (3) bekezdés előírása szerint fedezzék a befogadás ezen irányelvben előírt anyagi feltételeinek és az egészségügyi ellátásnak a költségeit, vagy azokhoz járuljanak hozzá, ha a kérelmezők elegendő erőforrással rendelkeznek, például már megfelelő ideje dolgoznak...”

19. cikk

Egészségügyi ellátás

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a kérelmezők megkapják a szükséges egészségügyi ellátást, amely kiterjed legalább a sürgősségi ellátásra, valamint a betegség és a súlyos mentális zavarok alapvető kezelésére.

(2) A tagállamok a különleges befogadási igényekkel rendelkező kérelmezőknek biztosítják a szükséges orvosi vagy egyéb segítséget, ideértve szükség esetén megfelelő mentális egészségügyi ellátást.”

III. FEJEZET

A BEFOGADÁS ANYAGI FELTÉTELEINEK KORLÁTOZÁSA VAGY MEGVONÁSA

20. cikk

*A befogadás anyagi feltételeinek korlátozása vagy
megvonása*

„(1) A tagállamok korlátozhatják vagy kivételes és kellően indokolt esetekben megvonhatják a befogadás anyagi feltételeit, amennyiben a kérelmező:

...

(c) a 2013/32/EU irányelv 2. cikke q) pontjában meghatározottak szerint ismételt kérelmet nyújtott be.

...

(5) Az e cikk (1), (2), (3) és (4) bekezdésében említett, a befogadás anyagi feltételeinek korlátozására vagy megvonására, illetve a szankciókra vonatkozó döntéseket egyedileg, tárgyilagosan és elfogulatlanul hozzák meg, és azokat indokolással látják el. A határozatoknak az érintett személy sajátos helyzetén kell alapulniuk, különös tekintettel a 21. cikk hatálya alá tartozó személyekre, figyelembe véve az arányosság elvét. A tagállamok mindenkor biztosítják az orvosi ellátáshoz való hozzáférést a 19. cikkel összhangban, és valamennyi kérelmező számára méltó életszínvonalat biztosítanak.

(6) A tagállamok biztosítják, hogy a határozatoknak az (5) bekezdéssel összhangban történő meghozatala előtt nem vonják meg, illetve nem korlátozzák a befogadás anyagi feltételeit.”

IV. FEJEZET

A KISZOLGÁLTATOTT HELYZETBEN LÉVŐ SZEMÉLYEKRE VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

21. cikk

Általános elv

„A tagállamok az ezen irányelv végrehajtására hozott nemzeti jogukban figyelembe veszik az olyan kiszolgáltatott személyek egyedi helyzetét, mint a kiskorúak, a kísérő nélküli kiskorúak, a mozgássérültek, az idősek, a várandós nők, a kiskorú gyermeket egyedül nevelő szülők, az emberkereskedelem áldozatai, a súlyos betegségben

szenvedő személyek, a mentális zavarokkal küzdő személyek, valamint a kínzáson, nemi erőszakon vagy a pszichikai, fizikai vagy szexuális erőszak más súlyos formáján átesett személyek, például a női nemi szerv megcsonkításának áldozatai.”

22. cikk

A sérülékeny személyek sajátos befogadási igényeinek felmérése

„(1) A 21. cikk eredményes végrehajtása érdekében a tagállamok felmérik, hogy a kérelmező sajátos befogadási igényekkel rendelkező kérelmező-e. A tagállamok emellett megjelölik ezen igények jellegét.

A felmérést – amely a már meglévő nemzeti eljárások részeként is elvégezhető – a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtását követően ésszerű időtartamon belül megkezdik. A tagállamok biztosítják, hogy e különleges befogadási igényekkel az ezen irányelv rendelkezéseivel összhangban akkor is foglalkoznak, ha azok a menekültügyi eljárás későbbi szakaszában válnak nyilvánvalóvá.

A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a sajátos befogadási igényekkel rendelkező kérelmezőknek az ezen irányelvvel összhangban nyújtott támogatásakor a teljes menekültügyi eljárás során figyelembe vegyék a különleges befogadási igényeiket, továbbá rendelkeznek helyzetük megfelelő figyelemmel kíséréséről.

(2) Nem szükséges, hogy az (1) bekezdésben említett felmérés közigazgatási eljárás formáját öltse.

...”

23. cikk

Kiskorúak

„(1) Ezen irányelv kiskorúakat érintő rendelkezéseinek végrehajtása során a tagállamoknak elsődlegesen a gyermek mindenek felett álló érdekét kell szem előtt tartaniuk. A tagállamok megfelelő életszínvonalat biztosítanak a kiskorú testi, szellemi, lelki, erkölcsi és szociális fejlődéséhez.

(2) A gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálata során a tagállamok különösen az alábbi tényezőkre fordítanak kellő figyelmet:

- a) a családegyesítés lehetőségei;
- b) a kiskorú jóléte és szociális fejlődése, különös figyelmet szentelve a kiskorú háttérének;
- c) biztonsági megfontolások, különösen, ha fennáll a veszélye annak, hogy a kiskorú emberkereskedelem áldozatává válik;
- d) a kiskorú véleménye, életkorának és érettségi fokának megfelelően.

(3) A tagállamok a 18. cikk (1) bekezdésének a) és b) pontjában említett épületekben és befogadó állomásokon szabadidős tevékenységeket – ideértve a kiskorúak korának megfelelő játékokat és szabadidős tevékenységeket –, valamint szabadtéren végezhető tevékenységeket biztosítanak a kiskorúak számára.

(4) A tagállamok biztosítják olyan kiskorúak rehabilitációs ellátását, akik nemi erőszak, gondatlanság, kizsákmányolás, kínzás vagy kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód bármely formájának estek áldozatául, illetve akik fegyveres konfliktusok folytán szenvedtek, valamint biztosítják, hogy szükség esetén megfelelő mentális egészségügyi ellátást és szaktanácsadást nyújtsanak.

...”

25. cikk

Kínzás és erőszak áldozatai

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a kínzást, nemi erőszakot vagy egyéb erőszakos cselekményeket elszenvedett személyek az említett cselekményekkel okozott sérüléseknek megfelelő kezelésben részesüljenek, és hozzáférhessenek különösen a megfelelő orvosi és pszichológiai kezeléshez vagy ellátáshoz.

...”

28. Az Európai Unió Bírósága a 2020. május 14-én az FMS és Mások kontra Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság and Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (C-924/19 PPU and C-925/19 PPU) ítéletében többek között kimondta, hogy a Szerbiából Magyarországra érkezett menedékkérelmezők Részke tranzitónában történő tartózkodásának körülményei szabadságtól való megfosztásnak minősülnek:

„A 2008/115 irányelvet és a 2013/33 irányelvet akként kell értelmezni, hogy az említett irányelvek értelmében vett „örizetre” jellemző szabadságelvontást képez a harmadik országbeli állampolgárok arra kötelezése, hogy folyamatosan egy olyan korlátozott és zárt területű tranzitónában tartózkodjanak, amelyen belül korlátozottan és felügyelet mellett mozoghatnak, és amelyet jogszerűen semmilyen irányban nem hagyhatnak el önkéntesen.

...

A 2013/32 irányelv 43. cikkének (1) bekezdése felkínálja a tagállamok számára azt a lehetőséget, hogy határaikon vagy tranzitónáikban különleges eljárásokat állapítsanak meg annak érdekében, hogy döntést hozzanak az ezen irányelv 33. cikke alapján ezeken a helyeken benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelmek elfogadhatósága tárgyában vagy az említett irányelv 31. cikkének (8) bekezdésében előírt valamely esetben e kérelem érdemét illetően, feltéve hogy ezek az eljárások tiszteletben tartják az ugyanezen irányelv II. fejezetében említett alapelveket és garanciákat. A 2013/32 irányelv 43. cikkének (2) bekezdése értelmében ezeket a különös eljárásokat észszerű határidőn belül kell lefolytatni, amellyel, hogy ha a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító döntés négy héten belül nem születik meg, az érintett tagállamnak a kérelmező részére engedélyeznie kell a területére való belépést, a kérelmet pedig e négyhetes határidőn belül az általános eljárásnak megfelelően el kell bírálani.

...

A 2013/32 irányelv 43. cikkét akként kell értelmezni, hogy az nem engedi meg a nemzetközi védelmet kérelmezőknek négy hetet meghaladó időtartamban tranzitónában fenntartott őrizetét.”

III. NEMZETKÖZI JOG

29. A Gyermekek jogairól szóló, 1989. november 20-án kelt Egyezmény (melyet Magyarország 1991. október 7-én ratifikált) 22. Cikke a következőképpen rendelkezik:

22. cikk

1. Az Egyezményben részes államok megteszik a megfelelő intézkedéseket, hogy az a gyermek, aki akár egymagában, akár apjával és anyjával vagy bármely más személlyel együtt az erre vonatkozó nemzetközi vagy hazai szabályok és eljárások értelmében menekült helyzetének elismerését kéri vagy menekültnek tekintendő, megkapja az Egyezményben és más emberi jogokkal kapcsolatos vagy humanitárius jellegű egyéb nemzetközi okmányokban, amelyekben az említett államok részesek, elismert jogok élvezetéhez szükséges védelmet és humanitárius támogatást.

2. Ebből a célból az Egyezményben részes államok, amennyiben szükségesnek tartják, együttműködnek az Egyesült Nemzetek Szervezetének és az Egyesült Nemzetek Szervezetével együttműködő egyéb kormányközi és nem kormányközi szervezeteknek azokban az erőfeszítéseiben, amelyek arra irányulnak, hogy az ilyen helyzetben lévő gyermekeket védjék és segítsék, továbbá arra, hogy bármely menekült gyermek szüleit vagy más családtagjait felkutassák a családegyesítéshez szükséges adatok megszerzése céljából. Ha sem az apát, sem az anyát vagy bármely más családtagot sem sikerül megtalálni, akkor az Egyezményben lefektetett elvek szerint a gyermeket ugyanabban a védelemben kell részesíteni, mint bármely más, a családi környezetétől bármely okból véglegesen vagy ideiglenesen megfosztott gyermeket.

IV. NEMZETKÖZI SZERVEZETEK HELYSZÍNI JELENTÉSEI

30. A Kínzás és Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére Létrehozott Európai Bizottság („CPT”) 2017. október 20-26. közötti magyarországi látogatásáról a magyar Kormány számára készített jelentés a következő kitételeket tartalmazza:

„... a személyzet arról tájékoztatta a delegációt, hogy a [tranzitónában való] tartózkodás átlagos időtartama körülbelül 30 nap.

...

A CPT észleli, hogy a magyar hatóságok törekednek a külföldi állampolgárok tranzitónában történő tartózkodása anyagi körülményeinek javítására és arra, hogy az elhelyezésül szolgáló helyiségeket jó állapotban és tisztán tartsák. A lakókonténerek 13m² alapterületűek, általában két emeletes ágygal, egy ágygal (tisztá matracokkal, párnával és ágyneművel) és öt zárható öltözőszekrénnel. A konténerek természetes

R.R. ÉS MÁSOK kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

fénnyel való ellátottsága és világítása jó, és jó az elektromos fűtés is. A körbezárt egységekben a lakókonténereken kívül további konténerek voltak a szociális munkások számára, étkező (székekkel, asztalokkal és mosdókagylóval, valamint hűtőszekrénnel, vízforralóval és mikrosütővel), mosásra szolgáló helyiség (mosógéppel és centrifugával) és külön tisztasági blokkok férfiak és nők számára (mosdókagylóval, WC-vel és zuhanyzóval).

...

A tranzitciónak általános kinézete túlságosan emlékeztetett a börtönre – mindenféle szögesdrót spirálok, néhol több párhuzamos spirálban ... Ilyen környezet nem tekinthető a menedéjogot kérők megfelelő elhelyezésének, még kevésbé akkor, ha családok és gyermekek is vannak közöttük.

...

Ezen kívül, mindkét tranzitciónában elhangzottak panaszok arra vonatkozóan, hogy a konténerek nyáron nagyon felmelegednek, mivel nincsenek megfelelően szigetelve és légkondicionálóval sincsenek felszerelve.

Az elfoglaltság tekintetében pozitív, hogy minden külföldi szabadon mozoghatott a saját egységén belül, kapcsolatba léphetett más külföldiekkel és korlátozás nélkül tartózkodhatott az udvaron a szabadban és a légkondicionált közösségi helyiségben (amely asztalokkal, székekkel, televízióval volt berendezve és társasjátékok, kártya, pingpong asztal, néhány könyv és gyermekjátékok is voltak benne) és vallásgyakorlásra szolgáló helyiség is volt.

Minden egyes lakóegység közepén kavicsos udvar volt, asztalokkal, székekkel/padokkal és napernyőkkel, és több olyan udvar is volt ahol a külföldiek kosárlabdázhattak és röplabdázhattak. ...

Azonban, a vászon napernyőktől eltekintve, az udvaron nem volt más olyan berendezési tárgy, amely rossz idő esetér védelmet nyújtott volna.

Voltak szervezett programok mindkét tranzitciónában a külföldi állampolgárok számára (csoportfoglalkozások, magyar nyelvtanítás, társasjáték, sakk). Azonban sok panasz érkezett a külföldi állampolgárok részéről a szervezett programok hiányával kapcsolatban, főleg azoktól, akik hosszabb ideje tartózkodtak a tranzitciónában.

Mindkét tranzitciónában törekedtek programokat szervezni a gyermekek számára. Iskolai oktatást szerveztek minden nap (angol alapfok, magyar nyelv, matematika, „kulturális témák”) (délelőtt 9-től 12-ig), külső tanárokkal és délután szabadidős programok is voltak, melyeket különböző civil szervezetek szerveztek.

Dicséretes, hogy Röszkén a gyermekes családok számára berendezett lakóegységek többségének udvarán volt játszótér (csúszdával, hintákkal és homokozóval). ...

...

Abban a kivételes esetben, ha a tranzitciónában a szülőkkel kiskorúak is vannak, tartózkodásukat a lehető legrövidebb időre kell korlátozni.

...

Mindkét tranzitciónáról elmondható, hogy a külföldi állampolgárok tartózkodási körülményei korlátozott tartózkodási időt (azaz maximum több hetes tartózkodást) figyelembe véve általában megfelelőnek mondható. Azonban ezek a körülmények nem megfelelőek hosszabb tartózkodás esetén, különösen gyermekes családok számára.

...

A gyerekek speciális egészségügyi igényei tekintetében a CPT üdvözli, hogy mindkét tranzitónában hetente kétszer rendelt gyermekorvos. Sajnálatos azonban, hogy nem vezettek nyilvántartást arról, hogy az újonnan érkezett gyermekek milyen oltásokat kaptak, illetve kaptak-e egyáltalán oltást és nem volt kanyaró, bárányhimlő, mumpsz és rubeola oltási lehetőség. Ebben a tekintetben a Bizottság emlékeztetni kíván arra, hogy a gyermekek tranzitónában való tartózkodása növeli a fertőző gyermekbetegségek terjedésének kockázatát. Ebben a tekintetben mindkét tranzitónában intézkedések szükségesek a gyermekek egészségügyi ellátásával kapcsolatos helyzet áttekintésére.

Az egészségügyi személyzet mindkét tranzitónában magában foglalta orvos jelenlétét, aki rotációs alapon, munkanapokon volt jelen, valamint részmunkaidős ápolónőket (egészségügyi kisegítőket), akik közül a hét minden napján, a nap 24 órájában két személy mindig jelen volt. Ezen kívül katoniorvos napi két órát rendelt, a hét minden napján, mindkét tranzitónában, főként a kor meghatározásban és sürgősségi betegellátásban nyújtott segítséget. Gyermekorvos hetente kétszer rendelt a tranzitónákban.

...

A delegációt mindkét tranzitónában arról tájékoztatták, hogy a szakorvosi ellátásra (ideértve a pszichiátriai és pszichológiai kezelés esetét is) szoruló külföldi állampolgárokat általában a helyi kórházba szállították, és a Magyar Vöröskereszt vagy valamely vallási szervezet pszichológusa alkalmanként látogatást tett a zónákban (ilyen esetekben főként a kísérő nélküli kiskorúakkal foglalkozott). Ettől függetlenül, úgy tűnt, hogy a pszichiátriai és pszichológiai ellátás nem elégséges.

...

A látogatást lezáró megbeszélések során a magyar hatóságok arról tájékoztatták a delegációt, hogy mindkét tranzitónában folyamatban van egy-egy részmunkaidős pszichológus alkalmazása.

...

A CPT értékeli a magyar hatóságok erőfeszítéseit azzal kapcsolatban, hogy megkönnyítsék a külföldi állampolgárok külvilággal történő kapcsolattartását ... A külföldi állampolgárok számára engedélyezték, hogy megtartsák mobiltelefonjukat. Ezen felül mindkét tranzitónában Wifi internet kapcsolat állt rendelkezésre, annak érdekében hogy a külföldi állampolgárok számára lehetővé tegyék a Magyarországon kívül tartózkodó rokonaikkal és barátaikkal történő ingyenes kapcsolattartást, amely magában foglalta az internet alapú telefonbeszélgetés ("VoIP") lehetőségét. A delegáció azonban sok panaszt kapott (különösen Tómpáról) a Wifi jel gyengeségével kapcsolatban, amely miatt a beszélgetések gyakran megszakadtak, vagy nem is volt lehetséges a kapcsolatfelvétel...

Elvileg a külföldiek postai levelezése korlátlan volt és minden na fogadhattak látogatókat. Azonban, figyelembe véve a helyzetüket, valójában nem tudtak élni ezekkel a lehetőségekkel...."

31. Tomáš Boček Nagykövet, az Európa Tanács Főtitkárának bevándorlással és menekültekkel foglalkozó különmegbízottja a 2017. júniusában a Röszke tranzitónában tett tényfeltáró látogatásáról (SG/Inf(2017)33) számon készült jelentésének összefoglalását az *Ilias és*

Ahmed ügyben hozott ítélet tartamazza (id. fent, 67. pont). A zónában tapasztalt körülményekről tett alábbi megállapításai szintén relevánsak:

„2.2. Körülmények

... A konténerek tetején szögesdrót kerítés van. Minden egységben van egy kis udvar, kis gyermekjátszóterrel. Az egységben tartózkodó személyek csak orvosi kezelés céljából, vagy a hatóságok általi meghallgatás miatt hagyhatták el az egységet. Ilyen esetben a tranzit-zóna őrsége kísérte őket. A hatóságok arról tájékoztattak minket, hogy az örök nem hordanak fegyvert, csak bilincs van náluk.

...

Az ételt szociális munkások osztották, napi három alkalommal, műanyag zacskóban. A menedékjogot kérők napi egy alkalommal kaptak meleg ételt, gyümölcsöt, és a gyerekek ezen kívül kétszer kaptak kisebb harapnivalót és gyümölcsöt. Egyes kíséret nélkül ott tartózkodó gyerekek, akikkel találkoztunk, arról panaszkodtak, hogy nem kapnak eleget enni. Láttuk, hogy a Magyar Szeretetszolgálat ételt oszt a tranzit-zónákban.

...

Mindkét tranzit-zónában volt orvosi rendelő, melyet külön konténerben helyeztek el, és ahol a menedékjogot kérők orvosi alapellátásban részesültek. A családok számára fenntartott egységekben a kis játszótérrel kívül volt egy olyan konténer is, ahol a gyerekek egymással játszhattak és alapszintű szabadidős programokon vehettek részt, mint például rajzolás. Oktatási, nyelvtanulási jellegű program vagy az adott helyzethez és a gyermekek életkorához alkalmazkodva kialakított tanrend azonban egyik tranzit-zónában sem volt, és a gyermekek nem vehettek részt a helyi iskolai oktatásban.”

A JOG

I. ELŐZETES PROBLÉMA

32. A Bíróság megjegyzi, hogy a kérelem Kormánynak megküldött szövege „Az ügy tárgya” címszó alatt a következő szöveget tartalmazta:

„A kérelem egy iráni-afgán család (iráni kérelmező, afgán felesége, aki az adott időpontban terhességének hatodik hónapjában volt és három afgán nemzetiségű kiskorú gyermek) a magyar-szerb határon, a röszkei tranzit-zónában, 2017. április 19. napja óta a folyamatban lévő menedékjog iránti kérelmük elbírálása alatt fennálló, állítólag embertelen őrizetben tartásával kapcsolatos.”

A Bíróság azt is megállapítja, hogy a feleknek feltett kérdésekben a „kérelmező” megjelölés elírás miatt egyes számban volt megemlítve.

33. A Kormány felvetette ezt a problémát az észrevételeiben, és azzal érvelt, hogy bár a kérelmet öt kérelmező nyújtotta be, csak az első kérelmező kérelméről kapott tájékoztatást. Ezért az észrevételeik megfogalmazása során az első kérelmező ügyére koncentráltak és a család körülményeit csak olyan mértékben vették figyelembe, amennyiben az az első kérelmező panaszával összefüggött. A kérelmezők válaszukban hangoztatták, hogy mind az öten kérelmezőként járnak el a jelen ügyben,

amely „Az ügy tárgya” címszó alatt található szövegből, valamint a Bíróságnak 2017. augusztusában benyújtott kérelem formanyomtatványokból és a meghatalmazás formanyomtatványokból világosan ki kellett derülnie.

34. A Bíróság megállapítja, hogy a kérelmezők a kérelmük Bírósághoz történt benyújtásakor egy formanyomtatványt adtak be, amelynek első oldala csak az első kérelmezőre vonatkozott. Ezzel ellentétben, a kérelem nyomtatvány többi része folyamatosan a „kérelmezők” szót tartalmazza, többes számban, megjelölve minden egyes családtag születési helyét és idejét, és a velük kapcsolatos tényállást és panaszt. Ezen kívül „Az ügy tárgya” címszó alatti szöveg, amelyet a feleknek a fent említett kérdésekkel és a kérelem nyomtatvánnyal együtt küldtek ki, azt tartalmazza, hogy a kérelem tárgya „egy iráni-afgán család őrizetben tartása...”. A Bíróság azt is megállapítja, hogy a jelen ügyben a 39. Szabályra hivatkozó két kérelem és az ezzel kapcsolatos, a magyar Kormány ideiglenes intézkedésére vonatkozó határozatok (lsd. 102. és 104. pontok alább), az egész családra (öt kérelmező) vonatkoztak.

35. A Bíróság sajnálattal állapítja meg az elírási hibát a feleknek szóló kérdések megfogalmazásában, azonban úgy tekinti, hogy a Kormánynak megküldött dokumentumokban minden hivatkozás kérelmezőkre vonatkozott és az öt fős családdal volt kapcsolatos (lsd. 34. pont fent), amely a szükséges mértékben alátámasztotta, hogy a kérelem mind az öt kérelmezőtől származik, és a feleket ennek megfelelően tájékoztatták.

II. AZ EGYEZMÉNY 3. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

36. A kérelmezők azt kifogásolták, hogy a röszkei tranzitónában történt őrizetben tartásuk sértette az Egyezmény 3. Cikkében megfogalmazott garanciákat, mely a következőképpen rendelkezik:

„Senkit sem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.”

A. Elfogadhatóság

1. A felek előadásai

37. A Kormány azzal érvelt, hogy a kérelmezők által elszenvedett állítólagos kényelmetlenség súlya nem érte el azt a szintet, mely az Egyezmény 3. Cikkének alkalmazandóságát indokolná. Az első kérelmező tekintetében előadták, hogy nem volt jogosult az anyagi körülmények biztosítására és a tranzitónában biztosított ellátás megfelelt az alapvető szükségleteinek. A Kormány annak megállapítására kérte a Bíróságot, hogy a kérelem elfogadhatatlan, mivel *ratione materiae* összeegyeztethetetlen az Egyezménnyel, vagy nyilvánvalóan alaptalan.

38. A kérelmezők hangoztatták, hogy a tranzitónában a befogadási feltételek embertelen és megalázó bánásmódnak minősülnek az Egyezmény 3. Cikke szempontjából.

2. A Bíróság mérlegelése

39. A Bíróság álláspontja szerint a kérelmezőknek a tranzitónában fennálló tartózkodási körülményekre tekintettel az Egyezmény 3. Cikke alapján benyújtott panasza komplex jogi és ténybeli kérdéseket vet fel, amelyet csak az ügy érdemének vizsgálata során lehet tisztázni.

40. Ebből pedig az következik, hogy a kérelem ezen része nem tekinthető nyilvánvalóan alaptalannak az Egyezmény 35. Cikke szempontjából. Más alapon sem lehet elfogadhatatlannak tekinteni. Ezért a kérelmet elfogadhatónak kell nyilvánítani.

B. Érdemi kérdések

1. A felek előadásai

(a) A kérelmezők

41. A kérelmezők álláspontja szerint a tranzitónában fennálló elégtelen fogva tartási körülmények (amint azokat a fenti 10-20. pontok tartalmazzák) – figyelembe véve egy menedékjogot kérő három kisgyermeket nevelő család és egy várandós, súlyos betegséggel küzdő édesanya határidő megszabása nélkül elhúzódó fogva tartását – olyan embertelen és megalázó bánásmódnak minősülnek, amely sérti az Egyezmény 3. Cikkét. A Bíróság migráns gyermekek igazgatási jellegű őrizetével kapcsolatos esetjogára hivatkoztak, hangsúlyozva a gyermekek korából, önállóság hiányából és státuszából fakadó különleges szükségleteit.

42. Az első kérelmezőt illetően, a fentiekén kívül azt is előadták, hogy érdemi vizsgálat nélkül tagadták meg tőle a befogadási feltételeket, anélkül, hogy a BMH megfelelően megindokolt határozatot hozott volna, anélkül, hogy a bírói felülvizsgálat lehetősége rendelkezésére állt volna, amellyel megsértették a Befogadási Feltételekről szóló Irányelvet (lsd. 27. pont fent). Teljes mértékben az Államtól függött, ezért az Államnak kötelessége volt gondoskodni az alapvető szükségleteiről, beleértve élelmezését is, és nem lett volna szabad ellátásának terhét magára az első kérelmezőre, vagy segélyszervezetekre hagyni azzal, hogy semmilyen élelmiszert nem kapott a tranzitónában történt tartózkodása alatt. Túlélése érdekében arra kényszerült, hogy családjától vegyen el élelmet, kéregessen másoktól és kukában keressen maradékokat, míg a hatóságok tétlenek maradtak, mi több, nem teljesítették a Bíróság ideiglenes intézkedését (lsd. 104. pont alább).

(b) A Kormány

43. A Kormány előadta, hogy a tranzitónákban tartózkodó menedékjogot kérő személyek alapvető szükségleteit élelmiszer, szállás és tisztálkodás tekintetében ki tudták elégíteni, és senki nem került különlegesen szegény, kisémmizett- vagy szükséghelyzetbe. A kérelmezőket csak rövid ideig szállásolták el a tranzitónában, és ez idő alatt a hatóságok megfelelő gyorsasággal és gondossággal jártak el annak eldöntése során, hogy a kérelmezők számára engedélyezik-e a Magyarország területére való belépést.

44. Ezen kívül előadták, hogy a kérelmezők kiszolgáltatott helyzete nem igényelt semmi olyan különleges ellátást, melyet a tranzitónában nem tudtak volna megkapni: a befogadás anyagi feltételeit úgy alakították ki, hogy azok várandós nők és kiskorú gyermekeket nevelő családok számára is megfeleljenek. Hangsúlyozták, hogy a kérelmező édesanya megfelelő orvosi ellátást kapott, ideértve a szülést megelőző olyan orvosi ellátást, amelynek színvonala megfelelt a magyar állampolgárok számára, a magyar egészségbiztosítási rendszer keretében nyújtott szolgáltatás színvonalának. A gyermekek általánosságban jó egészségben voltak és szükség esetén bármikor igénybe vehették a (szak)orvosi ellátást. Még ha nem is mondható el, hogy a hosszú távú integrációt szolgáló szociális szolgáltatások teljes skálája, így a gyermekek iskolai oktatása, rendelkezésre állt, a Kormány álláspontja szerint ez nem jelenti azt, hogy megsértették volna a humánus elbánás kívánalmait.

45. A Kormány az első kérelmező tekintetében hangoztatta, hogy a menekültügyi hatóságok a harmadik menedékjog iránti kérelmét vizsgálták, és nem volt jogosult a befogadás anyagi körülményeinek biztosítására (lsd. 27. pont fent). Ettől függetlenül, biztosították számára, hogy a családjával együtt kapjon elhelyezést a tranzitónában. Bár nem biztosítottak számára ingyenes étkezési ellátást, nem kellett éheznie. Családtagjai megfelelő mennyiségű tartós élelmiszert kaptak ahhoz, hogy ezt vele is meg tudják osztani. A szociális munkások segítségével tudott ételt vásárolni, mely lehetőséggel állítólag többször is élt. Mindemellett a segélyszolgálatok rendszeresen osztottak élelmiszert a zónában, melyet a kérelmező többször is visszautasított, arra hivatkozva, hogy családjának ellátása elegendő. Éhségstrájkot is tartott, ezért az ebből eredő éhezés és testsúly csökkenés nem írható a magyar hatóságok számlájára.

2. Harmadik fél beavatkozó

46. Az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosa Hivatala („ENMFH”) a tranzitónában őrizetben tartott, különleges elbánást igénylő, menedékjogot kérő személyekre vonatkozó hazai jogi környezettel foglalkozott, és értelmezte a menedékjogot kérők befogadására vonatkozó alapelveket. Megállapította, hogy a zónában tartózkodó menedékjog

kérelmezők számára nem biztosítottak pszichológiai és pszichiátriai szakemberek által nyújtott kezelést. A szóban forgó időszakban születő nők nem látogatott a tranzit-zónába, bár jelenleg ezt a szolgáltatást biztosítják a zónában.

47. Az ENMFH előadta, hogy azok a személyek, akik többször/ismételten nyújtottak be menedékkjog iránti kérelmet, hideg élelem (gyümölcs és zöldség nélküli) ellátásban részesülhettek az erre feljogosított segítségnyújtások jóvoltából, bár ez a segítség nem mindig és nem minden esetben állt rendelkezésre.

3. A Bíróság mérlegelése

(a) Általános elvek

48. A Bíróság bevett gyakorlata szerint a rossz bánásmódnak el kell érnie egy bizonyos súlyossági szintet ahhoz, hogy a 3. Cikk alkalmazása működésbe lépjen. Ennek a szintnek a megítélése relatív, az eset összes körülményeitől függ, így elsősorban a bánásmód időtartama, fizikai vagy mentális hatása, vagy egyes esetekben az áldozat neme, kora és egészségi állapota meghatározó. A menedékkérők őrizetben tartása és életkörülményei tekintetében a Bíróság a releváns általános elveket a *Khlaifia and Others v. Italy* ([GC], no. 16483/12, §§ 158-69, 15 December 2016) ügyben foglalta össze és ennek megismétlésére nincs szükség.

49. Meg kell azonban jegyezni, hogy a kiskorúak őrizetben tartása ebből a szempontból speciális kérdéseket vet fel, mivel a gyermekek, akár kísérővel, vagy kísérő nélkül, különlegesen kiszolgáltatottak, és koruknál és függetlenségük hiányánál fogva, valamint menedékkjog kérelmezői jogállásukból fakadóan is, különleges szükségleteik vannak (ld. *Popov v. France*, nos. 39472/07 and 39474/07, § 91, 19 January 2012). A Gyermekek jogairól szóló, 1989. évi Egyezmény (1577 UNTS 3) 22. Cikke arra ösztönzi a tagállamokat, hogy megfelelő intézkedéseket tegyenek annak érdekében, hogy a menedékkjogot kérő akár egymagában, akár szüleivel vagy bármely más személlyel együtt lévő gyermek megkapja a szükséges védelmet és humanitárius támogatást (Ibid). Hasonlóképpen, az Európai Unió migránsok őrizetben tartására vonatkozó irányelvei azt az álláspontot tükrözik, hogy kiskorúak (kísérővel vagy kísérő nélkül) kiszolgáltatott személyek kategóriájába tartoznak és ennél fogva a hatóságok különleges figyelmét kell élvezzék (ld. 27. pont fent). A közelmúltban a Bíróság több esetben vizsgálta, hogy a migránsok őrizetben tartására szolgáló központokban tartott kísérővel lévő gyermekek elhelyezési feltételei megfelelnek-e a 3. Cikk követelményeinek (ld. *S.F. and Others v. Bulgaria*, no. 8138/16, §§ 80-83, 7 December 2017, és az ott hivatkozott esetek). A 3. Cikk megsértésének minősítette különösen az olyan eseteket, az alábbi három összetevő együttes fennállását: a gyermek fiatal kora, az őrizetben tartás hossza és a gyermekek elhelyezésére szolgáló helyiségekkel

kapcsolatos probléma (lsd. *A.B. and Others v. France*, no. 11593/12, § 109, 12 July 2016).

50. Végül, a Bíróság emlékeztet arra, hogy a 3. Cikk nem értelmezhető úgy, hogy annak alapján a menekültek olyan pénzügyi támogatásra lennének jogosultak, amely egy meghatározott életszínvonalat biztosít számukra (lsd. *Muslim v. Turkey*, no. 53566/99, § 85, 26 April 2005, és *M.S.S. v. Belgium and Greece* [GC], no. 30696/09, § 249, ECHR 2011). A Bíróság mindazonáltal emlékeztet arra is, hogy az Államok 3. Cikk alapján fennálló felelőssége akkor merülhet fel, ha a kérelmező teljes mértékben ki van szolgáltatva az adott Állam támogatásának, és ennek ellenére a hatóságok olyan mértékű nemtörődömségét tapasztalja, melynek eredményeképpen az emberi méltósággal összeegyeztethetetlen nincstelenségbe vagy szükségállapotba kerül (lsd. *M.S.S. v. Belgium and Greece*, id. fent, §§ 253, and *Budina v. Russia* (dec.), no. 45603/05, 18 June 2009).

(b) A jelen eset megítélése

51. A Bíróság – az *Ilias and Ahmed* ([GC], no. 47287/15, §§ 186-94, 21 November 2019) ügyben – nagykorú menedékjog kérő kérelmezők esetében már vizsgálta a Röszei tranzitória tartózkodási körülményeit. Abban az ügyben a Bíróság – különösen azt megállapítva, hogy a zóna anyagi körülményei megfelelőek, a kérelmezők relatíve rövid ideig (23 nap) tartózkodnak a zónában, és hangsúlyozva továbbá annak lehetőségét, hogy a kérelmezők kapcsolatba léphessenek más menedékjog kérelmezőkkel, az ENMFH képviselőivel, civil szervezetekkel és jogásszal –, arra a következtetésre jutott, hogy azok a körülmények, melyek között a kérelmezők a röszei tranzitóriában huszonhárom napot töltöttek, nem érték el a 3. Cikk alkalmazásához szükséges küszöböt.

52. A Bíróság úgy véli, hogy – amint azt a CPT a 2017. évi jelentésében (lsd. 30. pont fent) is megerősítette, az elhelyezés, higiénia, étel-miszer-ellátás és egészségügyi ellátás tekintetében a tranzitória életkörülményei elfogadhatók a menedékjogot kérelmezők korlátozott idejű tartózkodása számára. Azonban, azt is megállapítja, hogy a jelen eset eltér a (fent hivatkozott) *Ilias and Ahmed* esettől, ahol mindkét kérelmező nagykorú menedékjog kérő volt, akiknek alapvető szükségleteit a magyar hatóságok kielégítették, mivel a jelen esetben az első kérelmező már ismételt kért a menedékjogot, a kérelmező gyermekei fiatalok voltak, és a kérelmező édesanyja komoly egészségügyi problémákkal küzdő várandós asszony volt (v.ö. *Ilias and Ahmed*, id. fent, 192. pont). Megállapítja ezen kívül, hogy a kérelmezők röszei tranzitória tartózkodási körülményeivel kapcsolatos, 2017. április 19. és augusztus 15. közötti tartózkodásuk során tapasztaltak miatti panaszuk két részből áll. A kérelmező gyermekek és a kérelmező édesanyja panaszuk szerint őrizetben tartásuk a kiszolgáltatottságuk következtében volt elfogadhatatlan. Az első kérelmező különösen azzal

kapcsolatban nyújtott be panaszt, hogy nem kapott ételt a zónában. Tekintve, hogy a kérelmezők érvelése különböző, a Bíróság úgy véli, hogy ezeket külön vizsgálja meg.

(i) *Az első kérelmező*

53. A Bíróság az első kérelmező tekintetében megállapítja, hogy a fent hivatkozott *M.S.S. v. Belgium and Greece* ügyhöz hasonlóan a szóbanforgó időszakban menedékjog kérelmező volt (v.ö. *Hunde*, id. fent, 55. pont). Megállapítja, hogy az első kérelmező rendkívül súlyos körülmények között találta magát. Bár volt hol laknia, és nem számolt be orvosi ellátással kapcsolatos problémákról sem, állítólag négy hónapot töltött a legmélyebb szegénységben, és képtelen volt hozzájutni az egyik legalapvetőbb szükségletéhez, az ételhez (v.ö. *M.S.S. v. Belgium and Greece*, id. fent, 254. pont). Az ügy irataiból nem tűnik ki egyértelműen, hogy pontosan milyen gyakran és milyen ételhez juthatott hozzá az első kérelmező a röszkei tranzitzónában. Nem képezi vita tárgyát azonban, hogy a az első kérelmező zónában történő tartózkodása alatt a magyar hatóságok megtagadták az első kérelmező ingyenes élelmiszer ellátását (lsd. 24. pont fent).

54. A Bíróság megállapítja, hogy a Befogadási Feltételekről szóló Irányelv szerint a hatóságok kötelesek gondoskodni a menedékjog kérelmezők anyagi feltételeiről (lsd. 27. pont fent). Figyelembe veszi azt a tényt, hogy a szóban forgó időben a magyar hatóságok előtt a kérelmező harmadik menedékjog iránti kérelmének elbírálása volt folyamatban (lsd. 6. pont fent) és ismételt menedékjog kérelmezőnek tekintették őt (lsd. 21. és 24. pontok fent). Ezzel kapcsolatban a Bíróság megállapítja, hogy Magyarországnak jogában állt csökkenteni vagy akár meg is tagadni az első kérelmező anyagi befogadási feltételeinek biztosítását, tekintettel arra, hogy ismételt menedékjog kérő volt (lsd. a Befogadási Feltételekről szóló Irányelv 20. Cikk (1) (c) pontja, fent a 27. pontban). Az ilyen ellátás megtagadására vagy csökkentésére vonatkozó döntéseket azonban – tekintettel a magyar hatóságokat az Irányelv alapján terhelő kötelezettségekre – meg kellett volna indokolni és figyelembe kellett volna venni az arányosság alapelvét (20. Cikk (5) bek.). A Bíróságot nem tájékoztatták arról, hogy a BMH bármilyen határozatot hozott volna az anyagi körülmények – így különösen az étel – első kérelmezőtől való megvonásáról vagy annak csökkentéséről.

55. A Bíróság figyelembe veszi a Kormány állítását, melyek szerint (i) az első kérelmező családtagjai megfelelő mennyiségű tartós élelmiszert kaptak ahhoz, hogy azt megosszák vele; (ii) vásárolhatott élelmiszert saját maga is a zónában dolgozó szociális munkások segítségével; és (iii) a segélyszervezetek gondoskodtak alapvető szükségletei, így az élelmiszerral való ellátása kielégítéséről (lsd. 45. pont fent). Az első kérelmező vitatta a Kormány érvelését, és előadta, hogy arra kényszerült, hogy más menedékjog kérelmezők által meghagyott ételt egyen és kéregessen, míg a

Kormány által említett egyéb élelmiszer ellátásokhoz nehéz volt hozzájutni (lsd. 42. pont fent). Az ENMFH, beavatkozóként benyújtott beadványában megerősítette, hogy bár a menedékjogot ismételten kérelmezők számára segélyszervezetek hideg élelmiszert biztosíthattak, ilyen támogatás nem mindig jutott (lsd. 47. pont fent). Ezzel kapcsolatban, megjegyezve, hogy a menedékjog kérelmező alapvető szükségleteiről gyakorlatilag civil szervezetek gondoskodtak, a Bíróságot aggodalommal tölti el a Kormány és az élelmiszersegélyeket biztosító szervezetek közötti olyan jogi megállapodások és biztosítékok hiánya, amely biztosítaná az aktuális intézkedések jogbiztonságát. Tekintettel a Kormány általános kijelentéseire, melyek szerint az első kérelmező megfelelő élelmiszer ellátást kapott, anélkül, hogy ez az információ utalna az élelmiszer minőségére, az ellátás gyakoriságára és módjára és tekintettel továbbá arra, hogy semmilyen dokumentációt nem csatoltak annak bizonyítékául, hogy az első kérelmezőt nem hagyták éhezni, a Bíróság úgy véli, hogy a kérelmezőnek a tranzitzoneában történő élelmiszer ellátásával kapcsolatos állításait megfelelően megalapozottnak kell tekinteni.

56. Mindemellett, a Bíróság nem tudja figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy a kérelmező csak Szerbia irányába tudta elhagyni a tranzitzoneát, amellyel elveszítette volna azt a jogát, hogy menedékjog iránti kérelmét a magyar hatóságok elbírálják. (lsd. *Ilias and Ahmed*, id. fent, 247. pont). A Bíróság emlékeztet arra, hogy a röszkei tranzitzoneában történő tartózkodás alatt az első kérelmező alapvető emberi szükségletei tekintetében teljes mértékben a magyar hatóságoktól függött é a magyar hatóságok ellenőrzése alatt állt (ibid., 186. pont).

57. A fentiekre figyelemmel, a Bíróság úgy véli, hogy a Kormány érvelése (lsd. 45. pont fent) nem befolyásolja azt a tényt, hogy a hazai hatóságok a négy hónapos tranzitzoneában történő tartózkodása alatt nem gondoskodtak az első kérelmező élelmiszerral történő ellátásáról, és mindezt anélkül tették, hogy megfelelően felmérték volna körülményeit és indoklással alátámasztott határozatot hoztak volna ezzel kapcsolatban. Röviden, elmulasztották annak figyelembevételét, hogy teljes függőségben élt a tranzitzoneában. A fenti megfontolásokat a Bíróság elegendőnek találja annak megállapítására, hogy mivel a magyar hatóságok elmulasztottak a tranzitzoneában gondoskodni az első kérelmező alapvető szükségleteinek kielégítéséről, az első kérelmező olyan helyzetbe került, amelynek eredményeképpen több hónapon keresztül fennállt az Egyezmény 3. Cikkének megsértése.

Ennél fogva az első kérelmező tekintetében ezt a rendelkezést megsértették.

(ii) *A második kérelmező és a kérelmező gyermekek*

58. A Bíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy a Befogadási Feltételekről szóló Irányelv IV, Fejezete szerint a hatóságok alapvető szinten

kötelesek figyelembe venni, hogy a gyermekek és várandós nők különleges helyzetben vannak, mivel mindkét kategóriába tartozó személyek kiszolgáltatottnak minősülnek az Irányelv szerint, és ennek a különleges jogállásnak az a folyománya, hogy a menedékjog iránti kérelmük elbírálásának ideje alatt mérlegelni és figyelemmel kell lenni speciális szükségleteikre (lsd. 27. pont fent). Ezen kívül azok a kiskorúak és várandós nők különleges elbánásra jogosultak, akik esetében körülményeik egyedi értékelése során megállapítható, hogy sajátos szükségletekkel rendelkezik (a Törvény 2. § (k) pontja, lsd. 24. pont fent). A Bíróságnak nem feladata, hogy a hazai hatóságok helyett értékelje a kérelmezők hazai jog alapján fennálló jogi helyzetét (lsd. *Ilias and Ahmed*, id. fent, 150. pont). Megállapítja azonban, hogy úgy tűnik, hogy a jelen ügyben nem folytattak le egyedi értékelést a kérelmező gyermekek vagy a második kérelmező sajátos szükségletei tekintetében, akik kiszolgáltatott személyeknek minősülnek az Európai Unió joga szerint.

59. Ezen kívül a Bíróság azt is megjegyzi, hogy a kérelmező gyermekek, az egyik hét hónapos, a másik hat éves, a harmadik hét éves, a röszkei tranzitónában történt tartózkodásuk alatt mindvégig szüleikkel voltak. Megállapítja azonban, hogy ez a tény nem menti fel a magyar Államot azon kötelezettsége alól, hogy védelmet biztosítson számukra és megtegye az Egyezmény 3. Cikke alapján az Államot terhelő pozitív kötelezettségekből fakadó intézkedéseket (lsd. *Muskhadzhieva and Others v. Belgium*, no. 41442/07, §§ 57-8, 19 January 2010).

60. Ami a kérelmezők tranzitóna-beli tartózkodásának fizikai feltételeit illeti, a Bíróság megállapítja, hogy 2017. április 19-én történt megérkezésüket követően a kérelmezőket együtt, egy családként helyezték el. Kezdetben kizárólag családok számára fenntartott egységben laktak (lsd. 11. pont fent), majd később, egész pontosan 2017. június 19-én elkülönítő egységbe kerültek (lsd. 13. pont fent). A Bíróság figyelemmel van arra a tényre, hogy ventilátort és árnyékolót csak augusztustól bocsátottak rendelkezésre (lsd. 11. pont fent). Bár a kérelmezők korlátlanul tartózkodhattak az udvaron, és a légkondicionált közösségi helyiségben (lsd. 30. pont fent), csak az elkülönítőben kaptak légkondicionált lakókonténert (lsd. 13. pont fent). A Bíróság aggályosnak tartja a kérelmezők azon állítását, hogy a családi egység lakókonténerében hagyták őket a hőségtől szenvedni és nem volt megfelelő légfrissítés (lsd. 11. pont fent). A Bíróság emlékeztet arra, hogy a hőséggel kapcsolatos szenvedést nem lehet alulbecsülni, mivel ez befolyásolja a személy jó közérzetét és különleges körülmények között az egészséget is befolyásolhatja (lsd. *Aden Ahmed v. Malta*, no. 55352/12, § 94, 23 July 2013). Ennélfogva ez egy olyan körülmény, amelyet nem lehet figyelmen kívül hagyni a tranzitóna körülményeinek általános értékelése során.

61. Abban a kérdésben, hogy létesítmény megfelelő-e gyermekek számára, a Bíróság megállapítja, hogy a kérelmezők lakókonténerei mindkét

szekcióban tartalmazták az alapvetően szükséges berendezési tárgyakat és gyermekgondozási berendezéseket. A Kormány azonban semmilyen bizonyítékot nem szolgáltatott, amely azt támasztotta volna alá, hogy az ágyak nem feleltek meg a gyermekek számára (lsd. 11. pont fent és *S.F. and Others v. Bulgaria*, id. fent, 88. pont). Mi több, míg a kérelmező gyermekek a családok számára fenntartott egységben használhatták a játszóhelyeket és részt vehettek a gyermekek számára szervezett programokon, a helyzet változott, amikor a családot az elkülönítőbe költöztették. Ezt követően másfél hónapig semmilyen programot nem szerveztek és a kérelmező gyermekeknek nem volt játszótér (lsd. 13. pont fent, és *Popov*, id. fent 95. és 102. pont). Ezzel kapcsolatban a Bíróság megállapítja, hogy az elkülönítő egységben a kérelmezők, beleértve a kérelmező gyermekeket is, semmilyen kapcsolatot nem tarthattak más menedékjog kérelmezőkkel vagy a zónában tartózkodó civil szervezetek képviselőivel.

62. Az orvosi ellátás tekintetében a Bíróság megállapítja, hogy a kérelmező gyermekek és az édesanya a tranzitzónában történt tartózkodásuk alatt több alkalommal kapott orvosi (és szakorvosi) ellátást (lsd. 18. pont fent). Nem látja megalapozottnak, hogy a zónában rendelkezésre álló szolgáltatás, így a helyi kórházba történő beutalás rendszere és a szállítás megszervezése (lsd. 19. pont fent), olyan problémákat vetne fel, amelyek az Egyezmény 3. Cikkének alkalmazását tennék indokolttá. Azzal kapcsolatban, hogy nem volt tolmács a kérelmező édesanya orvosi vizsgálata során (lsd. 19. pont fent), a Bíróság megállapítja, hogy az Egyezmény 3. Cikkének rendelkezéseiből nem vezethető le az a jog, hogy a páciens olyan személyzet kezelje, aki ismeri az anyanyelvét (lsd. *Rooman v. Belgium* [GC], no. 18052/11, § 151, 31 January 2019). Ezen kívül megállapítja azt is, hogy az édesanya 2017. augusztus 9-én történt kórházi látogatása során az orvos kérésére tolmácsot biztosítottak. Bár az anamnézist a nyelvi korlátok miatt az édesanya elmondása alapján nem tudták megállapítani, a Bíróság nem látja bizonyítottanak, hogy a nyelvi nehézségek megakadályozták volna azt, hogy az általában rendelkezésre álló egészségügyi ellátást igénybe vegye. Nyugtalanítónak találja azonban, hogy nem áll rendelkezésre orvosi dokumentáció a legfiatalabb kérelmező gyermek tekintetében és a kérelmezők nem vitatott állítása tekintetében sem, mely szerint nem kapta meg az életkorában aktuális oltásokat, amelyet egyébként a CPT jelentése is megerősített (lsd. 30. pont fent). A Bíróság szintén elfogadja, hogy a külső orvosi vizsgálat során a (férfi) rendőr jelenléte (amelyet a Kormány nem vitatott) zavaró lehetett a kérelmezők számára, és különösen vonatkozik ez a második kérelmező nőgyógyászati vizsgálatára (lsd. 19. pont fent, lsd. még *Aden Ahmed*, id. fent, 95. pont).

63. Szintén aggályosnak tartja a Bíróság, hogy az adott időszakban nem állt rendelkezésre pszichológus szakember a tranzitzónában a traumatizált menedékjog kérők számára. A Bíróság figyelembe veszi a kérelmezők

érvelését abban a tekintetben, hogy a második kérelmező (a kérelmező édesanyja) az Afganisztánban elszenvedett trauma miatt hosszú ideje szenvedett mentális egészségügyi problémákkal, amelyeket Szerbiában kezeltek, de nem kapott se pszichológiai se pszichiátriai kezelést a tranzit-zónában. A Kormány nem adott magyarázatot arra, hogy a kérelmező édesanyját, akinek mentális problémájáról tájékoztatást kapott a hatóság, miért nem vizsgálta meg pszichiáter. A Bíróság ezen felül – a kérelmezők által benyújtott orvosi igazolás (lsd. 20. pont fent) vizsgálata nélkül is úgy gondolja, hogy a börtönre emlékeztető környezet, amely még a röszkei tranzit-zóna családok számára fenntartott egységeit is jellemezte (lsd. 30. pont fent), és az őrizet alatt alkalmazott korlátozások, melyek egy kisgyermek számára különösen szigorúak voltak, feszültséget és pszichológiai zavarokat kellett okozzanak a kérelmezők gyermekeinél. A szóban forgó szituáció megalázó helyzetet teremthetett a szülők számára a gyermekeik szemében (lsd. *mutatis mutandis*, *A.B. and Others v. France*, § 113, and *Popov*, § 101, mindkettő id. fent). A kérelmezők, például, beleértve a kérelmező gyermekeket is, csak örök kíséretében mehettek át egyik egységből a másikba, beleértve az orvosi vizsgálat céljából történő mozgást is, és a zóna elhagyására kizárólag fegyveres rendőri kísérettel kerülhetett sor (lsd. 19. pont fent). Ezen kívül, állandó biztonsági ellenőrzéseknek voltak kitéve (lsd. 14. pont fent).

64. Végül, a Bíróság figyelemmel van a tartózkodás időtartamára is. A kérelmezőket három hónap és huszonhét nap időtartamra tartották őrizetben a röszkei tranzit-zónában. A CPT jelentésében felvetette a gyermeket nevelő családok tranzit-zónában tartózkodásának problémáját, megemlítve, hogy a tartózkodási körülmények hosszabb tartózkodás esetén nem megfelelőek és ott tartózkodásukat a lehető legrövidebb időre kell korlátozni (lsd. 30. pont fent). A Bíróság álláspontja szerint a fenti körülmények, az adott konkrét körülmény függvényében, nem feltétlenül érik el a 3. Cikk alkalmazását kiváltó súlyossági szintet, amennyiben az őrizet időtartama rövid. A Bíróság úgy véli, hogy hosszabb időtartam esetén a problémák ismétlődése és halmozódása szükségszerűen káros hatással kell legyen azokra, akik ki vannak téve ezeknek (v.ö. *Ilias and Ahmed*, id. fent 193. pont). A Bíróság emlékeztet arra, hogy a szóbanforgó Cikk alkalmazása szempontjából az eltelt idő elsődleges fontosságú (v.ö. *A.B. and Others v. France*, id. fent 114. pont).

65. Ebből következik, hogy a kérelmező gyermekek fiatal korát, a kérelmező édesanyja terhességét és egészségügyi állapotát és a kérelmezők tranzit-zónában a fenti körülmények között történő tartózkodásának hosszát figyelembe véve, a Bíróság úgy véli, hogy a panasz tárgyát képező helyzet a kérelmező gyermekek és a kérelmező édesanyja számára olyan elbánást jelentett, amely meghaladta az Egyezmény 3. Cikkének alkalmazását kiváltó küszöböt (v.ö. *Ilias and Ahmed*, id. fent 194. pont).

Ennél fogva a kérelmező gyermekek és a kérelmező édesanya tekintetében megsértették az említett rendelkezést.

III. A 13. CIKK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE A 3. CIKK RENDELKEZÉSEIVEL KAPCSOLATBAN

66. A kérelmezők állítása szerint nem állt rendelkezésükre hatékony jogorvoslat a tranzitónában fennálló életkörülményekkel kapcsolatos panaszaik érvényesítésére. Azt is állították, hogy a befogadási körülmények első kérelmezőtől való megtagadása során a döntés automatikus volt, nem született ezzel kapcsolatban határozat, és nem volt jogorvoslati lehetőség a kérelem megtagadása tekintetében. A kérelmezők a 13. cikkre hivatkoztak, együtt olvasva az Egyezmény 3. Cikkével. A 13. Cikk a következőképpen rendelkezik:

“Bárkinek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.”

67. A Kormány előadta, hogy a kérelmezők nem terjesztettek elő semmilyen megalapozott igényt a 3. Cikkre hivatkozva, ezért az Egyezmény 13. Cikke alapján előterjesztett panaszukat *ratione materiae* elfogadhatatlannak kell minősíteni. Alternatívaként azzal érveltek, hogy a panasz nyilvánvalóan alaptalan, mivel a kérelmezőknek a tranzitóna tartózkodási feltételeivel kapcsolatban több jogorvoslati lehetőség is rendelkezésükre állt. Így különösen, panasszal éltek volna a menekültügyi hatóság felé, kérhették volna egy másik belépést megelőző tartózkodási egységbe történő áthelyezésüket, és polgári pert is indíthattak volna személyiségi jogaik megsértése miatt.

68. A Bíróság a kérelmezők 3. Cikk alapján a tartózkodási körülmények miatt benyújtott kérelmét elfogadhatónak találta, és megállapította az említett rendelkezés megsértését (lsd. 57. és 65. pontok fent). A szóban forgó panaszok ennél fogva alkalmasak arra, hogy a 13. Cikk szempontjából vita tárgyát képezzék (lsd. *Khlaifia and Others*, id. fent, 268-69. pontok), ennél fogva az Egyezmény 13. Cikke alapján előterjesztett panaszt elfogadhatónak kell nyilvánítani.

69. Tekintettel arra, hogy a Bíróság megállapította az Egyezmény 3. Cikkének megsértését (lsd. 57. és 65. pont fent), és tekintettel arra a tényre, hogy az említett Cikk szempontjából történt vizsgálat során az állítólagos eljárási problémákat megfelelően elemezte (lsd. 54. és 58. pont fent), a Bíróság nem tartja szükségesnek azt, hogy ugyanezen problémákat a 13. Cikk alapján benyújtott panasszal kapcsolatban is megvizsgálja.

IV. AZ EGYEZMÉNY 5. CIKK 1. PONTJÁNAK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

70. A kérelmezők azt is kifogásolták, hogy a tranzitónában történt őrizetben tartásuk az Egyezmény 5. Cikk 1. pontjának megsértését eredményezte, melynek releváns részei a következőképpen rendelkeznek:

„1. Mindenkinnek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra. Szabadságától senkit sem lehet megfosztani, kivéve az alábbi esetekben és a törvényben meghatározott eljárás útján: ...

(f) törvényes letartóztatás vagy őrizetbe vétel az országba való jogtalan belépés megakadályozása céljából vagy olyan személy törvényes letartóztatása vagy őrizetbe vétele, aki ellen intézkedés van folyamatban kiutasítása vagy kiadatása céljából.”

A. Elfogadhatóság

1. A felek előadásai

71. A Kormány hangsúlyozta, hogy a kérelmezők saját akaratukból léptek a tranzitónába és bármikor szabadon távozhattak Szerbia felé. Magyarország területe irányában a kérelmükkel kapcsolatos döntés meghozataláig történő mozgáskorlátozás szükséges része a befogadási eljárásnak. A tranzitónában történt ideiglenes elhelyezésük nem minősül szabadságtól való megfosztásnak az Egyezmény 5. Cikke szempontjából.

72. A kérelmezők előadták, hogy a tranzitónában történt elhelyezésük *de facto*, őrizetbevételre vonatkozó határozat nélküli szabadságtól való megfosztásnak minősül. Az a tény, hogy saját akaratukból léptek be a tranzitónába, nem jelenti azt, hogy beleegyeztek volna az őrizetbe vételükbe. Ha Szerbia irányában elhagyták volna a zónát, akkor ezt a menedékjog iránti kérelmük elbírálása során ellenük fordították volna, és ez visszaküldésnek (*refoulement*) minősült volna.

2. Harmadik fél beavatkozó

73. Az ENMFH, mint harmadik fél beavatkozó értelmezést adott a nemzetközi és európai menekültügyi és emberi jogi tárgyú jogszabályok menedékjogot kérők őrizetben tartásával kapcsolatos alapelveiről.

3. A Bíróság mérlegelése

74. A Bíróság emlékeztet arra, hogy külföldieknek tranzitónákban és befogadó központokban személyazonosság és regisztráció céljából történő őrizetével kapcsolatban a mozgásszabadság és a személyes szabadságtól való megfosztás megkülönböztetése tekintetében tárgyalt ügyekben a Bíróság által figyelembe vett tényezők a következőképpen foglalhatók össze: (i) a kérelmezők egyéni helyzete és döntései, (ii) a vonatkozó ország alkalmazandó jogrendszere és annak célja, (iii) az adott intézkedés

időtartama különös tekintettel a kérelmezők számára biztosított eljárási védelem az intézkedésre vonatkozó eljárás alatt és (iv) a kérelmezők tekintetében alkalmazott vagy általuk tapasztalt korlátozások természete és mértéke (lsd. *Ilias and Ahmed*, id. fent, §§ 217-18, és *Z.A. and Others v. Russia* [GC], nos. 61411/15 and 3 others, § 138, 21 November 2019). Emlékeztet arra is, hogy a fent hivatkozott *Ilias and Ahmed* ügyben (249. pont) a Nagykamara hasonló ügyet vizsgált, és megállapította, hogy a kérelmezők huszonhárom napos tartózkodása a röszkei tranzitónában nem minősül *de facto* szabadságtól való megfosztásnak, ennél fogva az 5. Cikk nem alkalmazandó. A Bíróságnak most azt kell megvizsgálnia, hogy a fenti tényezők alkalmazása a kérelmezők különleges helyzetében történő figyelembe vétele a jelen ügyben más döntést eredményez-e.

(a) A kérelmezők egyéni helyzete és döntései

75. Tekintve, hogy a jogi szabályozás változása miatt a kérelmezők kizárólag a tranzitónában történő tartózkodásuk alatt voltak jogosultak menedékjog iránti kérelem benyújtására, (lsd. 24. pont fent), a Bíróság úgy véli, hogy továbbra is tény az, hogy a kérelmezők saját döntése volt a tranzitónába történő belépés, abból a célból, hogy Magyarországon menedékjogot kérjenek. Tekintettel a kérelmezők és utazásaik ismert körülményeire, a Bíróság különösen azt jegyzi meg, hogy a kérelmezők Szerbiában hónapokat vártak, mielőtt saját akaratukból átlépték a határt, ami azt jelenti, hogy nem állt fenn életüket vagy egészségüket közvetlenül fenyegető azonnali veszély Szerbiában. Az is nyilvánvaló, hogy a magyar hatóságok mindenképpen jogosultak voltak arra, hogy lebonyolítsák a szükséges ellenőrzést és megvizsgálják a kérelmezők kérelmét, mielőtt döntést hoznak arról, hogy engedélyezik-e a belépést vagy sem (lsd. *Ilias and Ahmed*, §§ 222-23, és *Z.A. and Others v. Russia*, §§ 140-42, mindkettő id. fent).

(b) Az alkalmazandó jogrendszer, annak célja, és a releváns időtartam, különös tekintettel a fenti célra és a kérelmezők számára biztosított eljárási védelem

76. A röszkei tranzitónára vonatkozó hazai jogszabályok célja az volt, hogy helyt biztosítsanak a várakozásra, amíg a hatóságok döntést hoznak abban a kérdésben, hogy a menedékjog kérelmezőket beengedik-e Magyarországra vagy sem (lsd. *Ilias and Ahmed*, id. fent, 224. pont). A kérelmezők lényegében azért maradtak a tranzitónában, mert a menekültügyi eljárás eredményére vártak (lsd. 23. pont fent).

77. A Bíróság emlékeztet arra, hogy az Államok ahhoz való joga, hogy ellenőrizzék külföldiek belépését területükre, nyilvánvalóan magában foglalja azt is, hogy a belépés engedélyhez és az ezzel kapcsolatos követelmények teljesítéséhez van kötve. Ezért egyéb fontos feltételek hiányában a belépést kérelmező helyzete és az, hogy a belépési jogáról való

döntés meghozataláig egy rövid ideig várakoznia kell, nem tekinthető államnak felróható szabadságtól való megfosztásnak, hiszen ilyen esetekben az Állami hatóságok az egyénnel szemben semmi mást nem vállaltak, csak azt, hogy az általa benyújtott belépési engedély tekintetében végrehajtják a szükséges vizsgálatot (lsd. *Ilias and Ahmed*, 225. pont, és *Z.A. and Others v. Russia*, 144. pont, mindkettő id. fent).

78. A Bíróság emlékeztet arra, hogy ha a kérelmező tranzitzoneában történő tartózkodása nem haladja meg jelentősen azt az időtartamot, mely a menedékkérelem megvizsgálásához szükséges és nincsenek különleges körülmények, az adott időtartam önmagában nem befolyásolhatja a Bíróság elemzését az 5. Cikk szempontjából döntő mértékben. Ez különösen így van, ha az adott magánszemélyek számára a menedékkérelmük elbírálásáig terjedő idő alatt eljárási garanciákat biztosítanak az esetleges túlzott várakozási idővel kapcsolatban. Nagyon fontos biztosíték ebből a szempontból, ha a hazai jogi szabályozás korlátozza a tranzitzoneában való tartózkodás időtartamát (lsd. *Ilias and Ahmed*, 227. pont, és *Z.A. and Others v. Russia*, 147. pont, mindkettő id. fent).

79. A Bíróság megállapítja, hogy az *Ilias and Ahmed* ügytől (id. fent, 226. pont) eltérően a jelen esetben nem alkalmazható az a rendelkezés, mely szerint a menedékkérelmező tranzitzoneában történő tartózkodásának időtartama nem haladhatja meg a négy hetet (lsd. 24. pont fent), és a Kormány nem tudott megjelölni olyan hazai jogszabályt, amely a kérelmezők tranzitzoneában történő tartózkodásának maximális időtartamát meghatározta volna. A Bíróság azonban megjegyzi, hogy a menedékkérel iránti kérelem elbírálására a menekültügyi eljárás szabályaiban meghatározott határidőket (a BMH hatvan napon belül köteles elbírálni a menedékkérel iránti kérelmet) a jelen esetben nem tartották be (lsd. 25. pont fent).

80. Ezen kívül, a Bíróság megállapítja, hogy a kérelmezők menedékkérel iránti kérelmének elbírálási folyamata mindennek nevezhető csak gyorsnak nem, mivel a kérelmezők majdnem négy hónapot töltöttek a tranzitzoneában, várva a menekültügyi eljárás eredményét (lsd. 22. és 23. pontok fent és v.ö. *Ilias and Ahmed*, id. fent, 228. pont). A Bíróság különösen azt jegyzi meg, hogy több, mint két hónapos késést szenvedett az első és második kérelmező házassági igazolásával kapcsolatos szakértői vélemény kiadása és a DNS teszt, amelyet csak két hónappal a kérelmezők tranzitzoneában történt elhelyezését követően rendeltek el (lsd. 22. pont fent). Ilyen háttér mellett, a Bíróság nem tudja elfogadni, hogy a kérelmezők helyzetét a magyar hatóságok passzivitása vagy a gondatlansága nem befolyásolta, még annak figyelembe vételével sem, hogy a BMH-nak jogában állt lefolytatni a kérelmezők közötti családi kapcsolatok igazolására vonatkozó eljárást. A Bíróság hozzáteszi, hogy az ügy irataiból nem derül ki arra utaló jel, hogy a kérelmezők, akiket a legutolsó alkalommal 2017. június 8-án hallgattak meg, valamilyen mulasztást követtek volna el az irányadó jogszabályok

előírásai tekintetében vagy a tranzitónában történt tartózkodásuk alatt bármikor rosszhiszeműen jártak volna el, például azzal, hogy a menedékjog iránti eljárást bonyolultabbá tették volna (lsd. *Z.A. and Others v. Russia*, id. fent, 149. pont).

(c) A kérelmezők tekintetében alkalmazott vagy általuk tapasztalt korlátozások természete és mértéke

81. Míg a kérelmezők a röszkei tranzitónát Magyarország irányában nem hagyhatták el, Szerbia felé bármikor távozhattak (lsd. 24. pont fent). Ezzel kapcsolatban a Bíróság emlékeztet arra, hogy a kérelmezők számára az a kockázat, hogy elveszítik menedékkérelmük elbírálásának magyarországi lehetőségét és az a félelmük, hogy Szerbiában nem vehetnek részt menekültügyi eljárás lefolytatásában (lsd. 72. pont fent), nem teszi a kérelmezők számára a Szerbiába történő távozás lehetőségét pusztán elméletivé. Ezért ezek a körülmények nem idéznek elő olyan helyzeteket, melyben a kérelmezők tranzitónában való tartózkodása az 5. Cikk szempontjából már nem lenne önkéntes, ennél fogva ezek a körülmények önmagukban nem idézik elő az 5. Cikk alkalmazását (lsd. *Ilias and Ahmed*, id. fent, 248. pont).

82. Ami a kérelmezők tranzitónában tapasztalt tartózkodási körülményeit illeti, a Bíróság megállapítja, hogy általánosságban az *Ilias and Ahmed* (id. fent, 232. pont) ügyben megállapítottakhoz hasonlóan a tranzitónában a kérelmezők egységének mérete, illetve az egység ellenőrzésének módja azt eredményezte, hogy a kérelmezők mozgása rendkívül korlátozottá vált, amely a helyet egy enyhe fokozatú fogházhoz tette hasonlónak. Ezzel kapcsolatban a Bíróság nem tudja figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy a kérelmezők másfél hónapot töltöttek az elkülönítő egységben, olyan körülmények között, melyek természetüknél fogva még nagyobb korlátozást jelentettek (lsd. 13. pont fent). A Bíróság szintén utal arra, hogy ezen körülményekkel kapcsolatban megállapította az Egyezmény 3. Cikkének megsértését (lsd. 57. és 65. pont fent).

(d) Az 5. Cikk alkalmazhatóságával kapcsolatos következtetés

83. Tekintettel a fenti megállapításokra, különösen arra, hogy hiányzott a kérelmezők tartózkodási idejének maximális tartamát meghatározó jogszabály, tekintettel továbbá a tartózkodás túlzott időtartamára és a kérelmezők menedékjog iránti kérelme elbírálásának jelentős késedelmére a hazai hatóságok részéről, valamint a kérelmezők tartózkodási körülményeire az adott időszakban, a Bíróság megállapítja, hogy a jelen eset körülményei között a kérelmezők tranzitónában történő tartózkodása de facto szabadságtól való megfosztásnak minősült (v.ö. *Ilias and Ahmed*, id. fent, 249. pont). Ennélfogva az 5. Cikk 1. pontja a jelen esetben alkalmazható.

84. Ebből következik, hogy a kérelemnek ez a része az Egyezménnyel nem összeegyeztethetetlen *ratione materiae*, sem nyilvánvalóan alaptalan

ugyanezen rendelkezés szempontjából. Egyéb okból sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatónak kell nyilvánítani.

B. Érdeemi kérdések

1. A felek előadásai

85. A kérelmezők állítása szerint a kifogásolt intézkedésnek a hazai jogban nem volt jogi háttere és ügyükben nem született a szabadságuktól való megfosztásra vonatkozó határozat sem. Előadták továbbá, hogy Magyarország, mint az Európai Unió tagja köteles volt betartani a Befogadási Feltételekről szóló Irányelv 8. Cikkét (lsd. 27. pont fent), amely szerint a tagállamok senkit sem tarthatnak őrizetben kizárólag azon az alapon, hogy az érintett menedékjogot kért. A kérelmezők hangsúlyozták, hogy az őrizetben tartás kizárólag egyedi mérlegelés alapján történhet és alkalmazása szükséges és arányos kell legyen. A BMH-nak a kérelmezők tranzitónában történő elhelyezésére vonatkozó határozatából hiányzott annak felmérése, hogy mi szolgálhatja leginkább a gyermekek érdekeit, és nem tartalmazott elemzést arra vonatkozóan, hogy milyen erőszak-mentes alternatívái lehetnének az alkalmazott őrizetben tartásnak.

86. A Kormány előadta, hogy feltéve, hogy az Egyezmény 5. Cikke egyáltalán alkalmazandó lenne a jelen ügyben, a magyar jog tartalmazza a szabadságtól való megfosztás jogi alapját, és indokolt az 5. Cikk 1. (f) pontjának első fordulata alapján. Ezzel kapcsolatban a menedékjogról szóló törvény 80/J.§-ra hivatkoztak (lsd. 24. pont fent), mely szerint a menedékjog kérelmezője nem jogosult Magyarország területére belépni és Magyarországon tartózkodni és a menedékjog iránti kérelem elbírálásáig a tranzitónában kap elhelyezést. A függőben lévő menekültügyi eljárás volt tehát az egyetlen feltétele annak, hogy valaki jogszerűen tartózkodhasson a tranzitónában, amely nem igényelt semmilyen bírói mérlegelést vagy bírói felülvizsgálatot.

2. A Bíróság mérlegelése

87. A Bíróság ehelyütt utal az Egyezmény 5. Cikk 1. (f) pontjával kapcsolatos alapelvekre, melyeket a fent idézett *Z.A. and Others v. Russia* ügyben hozott ítéletében foglalt össze (159-163. pont). Emlékeztet arra, hogy a szabadságtól való bármilyen megfosztás „csak törvényben meghatározott eljárás útján” lehetséges, amely megfelel a „jogsabályi minőség” követelményének és mentes az önkényességtől. Szabadságtól való megfosztás esetén alapvető a jogbiztonságból fakadó követelmények betartása, ezért a szabadságtól való megfosztás hazai jogban előírt előfeltételeit világosan meg kell fogalmazni és az erre vonatkozó jogszabály alkalmazása előre látható kell legyen (lsd. *Khlaifia and Others*, id. fent 92. pont, további hivatkozásokkal). Ezen kívül, egy személy őrizetbe vétele a

személyes szabadságba való súlyos beavatkozás, ezért mindig szigorú vizsgálat tárgyává kell tenni (lsd. *Z.A. and Others v. Russia*, id. fent 161. pont).

88. A Bíróság teljes mértékben tudatában van azoknak a nehézségeknek, melyekkel a tagállamok kénytelenek szembesülni amikor határaikon nagyszámú menedékkérő jelenik meg. Az önkényesség tilalmától eltekintve, a jogszerűséggel kapcsolatos követelmény általában teljesítettnek minősül egy olyan jogrend által, ahol a jogszabály például legalább tartalmazza annak a hatóságnak a nevét, amely jogosult arra, hogy a tranzit-zónában a szabadságtól való megfosztásról döntsön, a határozat formájáról, annak lehetséges alapjáról és korlátairól, az őrizet maximális tartamáról és – amint azt az 5. Cikk 4. pont tartalmazza, a bírói felülvizsgálat módjáról (ibid. 162. pont).

89. Ami a jelen esetet illeti, a Bíróság megállapítja, hogy a kérelmezők tranzit-zónában történt őrizetben tartása 2017. április 19-től augusztus 15-ig tartott, amely három hónap és 27 nap. A Kormány szerint a menedékjogról szóló törvény 80/J. § szolgált az intézkedés jogalapjául (lsd. 24. pont fent). Ez a szabály úgy rendelkezik, hogy bizonyos kivételekkel a menedékjog iránti kérelmet kizárólag a tranzit-zónában lehet benyújtani és a menedékjogot kérelmezők kötelesek a zónában megvárni, amíg menedékjog iránti kérelmük tekintetében jogerős határozat születik. A Bíróság, a maga részéről nem talált a szóbanforgó rendelkezésben olyan utalást, amely a tranzit-zónában történő őrizetben tartás lehetőségét tartalmazta volna, és szintén nem talált utalást a menedékjog kérelmező tranzit-zónában történő őrizetben tartásának maximális időtartamára sem. Ennél fogva megállapítja, hogy a jelen esetben a kérelmezők őrizetben tartásának nem volt pontosan meghatározott törvényi alapja (lsd., *mutatis mutandis*, *Z.A. and Others v. Russia*, id. fent, 164. pont).

90. A Bíróság megállapítja azt is, hogy a kérelmezők őrizetben tartására *de facto*, vagyis gyakorlati megvalósítás keretében került sor. A magyar hatóságok nem hoztak jogi kötőerővel bíró, indoklással ellátott formális határozatot, amely tartalmazta volna az eset egyedi mérlegelését és a kérelmező család tekintetében lehetséges, az őrizetben tartásnál kevésbé szigorú alternatív intézkedéseket (lsd., *mutatis mutandis*, *A.B. and Others v. France*, id. fent, §§ 123-24; lsd. még a Befogadási Feltételekről szóló Irányelv 8. Cikkét a fenti 27. pontban).

91. Nagyon lehetséges, hogy a kérelmezők őrizetben tartásának indokai megfeleltek az Egyezmény 5. Cikk 1. (f) pontjában foglaltaknak. Azonban továbbra is tény marad, hogy a kérelmezőket formális hatósági határozat nélkül fosztották meg a szabadságuktól, pusztán egy általános jogszabályi rendelkezés túlságosan tág értelmezésének eredményeképpen – amely olyan eljárás mely a Bíróság álláspontja szerint ellentétes a Bíróság esetjogában megfogalmazott követelményeknek.

92. Ebből következően a kérelmezők őrizetben tartása az Egyezmény 5. Cikk 1. pontja tekintetében nem tekinthető „törvényes” -nek. Ennek folytán az említett rendelkezést megsértették.

V. AZ EGYEZMÉNY 5. CIKK 4. PONTJÁNAK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

93. A kérelmezők további panasszal éltek, mely szerint nem volt lehetőségük arra, hogy a szabadságtól való megfosztásukkal kapcsolatban bírói felülvizsgálatot vegyenek igénybe, amely az Egyezmény 5. Cikk 4. pontjának megsértését jelenti. Ez a pont a következőképpen rendelkezik:

„4. Szabadságától letartóztatás vagy őrizetbe vétel folytán megfosztott minden személynek joga van olyan eljáráshoz, melynek során őrizetbe vételének törvényességéről a bíróság rövid határidőn belül dönt, és törvényellenes őrizetbe vétele esetén szabadlábra helyezését rendeli el.”

A. Elfogadhatóság

94. A Bíróság megállapítja, hogy ez a panasz az Egyezmény 35. Cikk 3. (a) pontja alkalmazásának szempontjából nem nyilvánvalóan alaptalan. Azt is megállapítja, hogy más indokból sem tekinthető elfogadhatatlannak. Ezért elfogadhatónak kell nyilvánítani.

B. Érdemi kérdések

95. A kérelmezők előadták, hogy nem kaptak formális határozatot az őrizetbe vételük tekintetében, ezért az intézkedés jogszerűségének felülvizsgálatára semmilyen eljárásban nem volt lehetőségük, és nem kérhették bíróságtól a szabadon bocsátásukat.

96. A Kormány előadta, hogy Közigazgatási eljárásról szóló törvény 20. § alapján hatékony jogorvoslati lehetőség állt rendelkezésre arra az esetre, ha a menekültügyi hatóság jogellenesen hallgat és a menedékjog kérelmezőjét „belépést megelőzően” önkényesen fogva tartják a tranzit-zónában (Izd. *Lokpo and Touré v. Hungary*, no. 10816/10, § 13, 20 September 2011).

97. A Bíróság hivatkozik a fenti megállapítására, mely szerint a kérelmezők őrizetben tartása *de facto* intézkedés volt, mely nem alapult semmilyen szabadságtól megfosztásra vonatkozó határozaton (Izd. 90. pont fent). Ezen kívül, a Kormány által javasolt közigazgatási jogorvoslat a kérelmezők menedékjog iránti kérelmével kapcsolatos és nem a személyes szabadsággal. Ilyen körülmények között a Bíróság nem látja megalapozottnak, hogy a kérelmezők bírói felülvizsgálatot vehettek volna igénybe a tranzit-zónában történt őrizetben tartásukkal kapcsolatban – melyre önmagában nem született formális határozat.

98. A Bíróság ennél fogva arra a következtetésre kellett jusson, hogy a kérelmezők számára nem állt rendelkezésre semmilyen eljárás, amelynek keretében az őrizetben tartásuk jogszerűségével kapcsolatban gyors bírói döntés születhetett volna.

99. Ebből következik, hogy az Egyezmény 5. Cikk 4. pontját megsértették.

VI. AZ EGYEZMÉNY 34. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSZEGÉSE

100. A kérelmezők az Egyezmény 34. pontjára hivatkozva azt állították, hogy a hatóságok elmulasztották teljesíteni a Bíróság által 2017. május 19-én hozott ideiglenes intézkedésben foglaltakat. A vonatkozó rendelkezés a következőket tartalmazza:

„A Bíróság kérelmeket vehet át bármely természetes személytől, nem-kormányzati szervezettől vagy személyek csoportjaitól, akik vagy amelyek azt állítják, hogy az Egyezményben vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvekben biztosított jogok valamely Magas Szerződő Fél részéről történt megsértésének áldozatai. A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy semmilyen módon nem akadályozzák e jog hatékony gyakorlását.”

101. A Bíróság mindenekelőtt utal az Egyezmény 34. Cikkével kapcsolatos kötelezettségekre vonatkozólag az esetjogában kialakított elvekre és azok kapcsolatára a 39. Szabályban meghatározott ideiglenes intézkedés intézményével (lsd. például *Paladi v. Moldova* [GC], no. 39806/05, §§ 84-92, 10 March 2009). Ezen elvek szerint az ideiglenes intézkedés megszövegezéséből kell mindenekelőtt kiindulni akkor, amikor azt vizsgáljuk, hogy egy alperes Állam teljesítette-e az ideiglenes intézkedést (ibid. 91. pont).

102. Ami mármost a jelen eset körülményeit illeti, a Bíróság megállapítja, hogy a Bíróság 2017. május 19-én Szabályzatának 39. §-a első intézkedését alkalmazta, mely szerint a magyar Kormánynak a következőket jelezte:

„... a lehető legrövidebb időn belül biztosítsanak a kérelmezők számára olyan körülmények közötti elhelyezést, amely megfelel az Egyezmény 3. Cikkében foglaltaknak, figyelembe véve azt, hogy három kiskorú gyermekről és egy várandós nőről van szó (lsd. különösen *Popov v. France*, nos. 39472/07 and 39474/07, 19 January 2012) és tájékoztassák a Bíróságot a kérelmezők helyzetében bekövetkezett javulásról.”

103. A kérelmezők 2017. május 30-án kelt levelükben tájékoztatták a Bíróságot, hogy az ideiglenes intézkedés ellenére továbbra is a tranzitónában tartják őket őrizetben. Felhívták a Bíróság figyelmét arra, hogy megválaszolatlan maradt jogi képviselőjük BMH-nak szóló levele, melyben szabadon bocsátásukat kérte. A Kormány 2017. június 7-i levelében nem vitatta, hogy az Egyezmény 34. Cikke alapján fennáll az ideiglenes intézkedésben foglaltak teljesítésével kapcsolatos kötelezettsége.

Ehelyett azt állították, hogy a Bíróság ideiglenes intézkedése nem írta elő azt, hogy a kérelmezőket egy másik befogadó központba kellene áthelyezni, és az ideiglenes intézkedés teljesíthető az adott tranzitónán belül is. Előadták, hogy a zóna életkörülményei, ahol a kérelmezők megfelelő elhelyezésben és gondoskodásban részesültek, beleértve egyedi szükségleteik teljesítését is, megfeleltek a 3. Cikkben foglalt követelményeknek. A kérelem nyomtatványban, melyet a kérelmezők a 34. Cikkre hivatkozva terjesztettek elő panaszt, továbbra is azt hangoztatták, hogy a tranzitónában történő elhelyezésük feltételei a Bíróság 39. § szerinti, 2017. május 19-én hozott határozatát követően sem javultak, és bizonyos szempontból még rosszabbodtak is.

104. A Bíróság megjegyzi, hogy 2017. július 7-én úgy döntött, hogy második ideiglenes intézkedést alkalmaz az ügyben, emlékeztetve a 39. § alapján hozott első intézkedésre, és ezen kívül jelezve azt, hogy a magyar Kormány “az első kérelmező rendszeres élelmezéséről kell gondoskodjon, és tolmácsot kell biztosítson a második kérelmező orvosi vizsgálata során”.

105. Amennyiben a kérelmezők igényét úgy lehet értelmezni, hogy az Egyezmény 3. Cikkében foglalt követelményeknek csakis egy nyitott befogadóközpontban történő elhelyezés felelt volna meg (lsd. 103. pont fent), a Bíróság megjegyzi, hogy a 39.§ alapján 2017. május 19-én hozott határozat nem tartalmaz utalást arra, hogy a kérelmezőket konkrétan milyen létesítményben kellene elhelyezni, és nem kéri fel a Kormányt arra, hogy a kérelmezőket a tranzitónán kívüli befogadóközpontban helyezze el (lsd. 101. pont fent). A Bíróság megállapítja, hogy jórészt megalapozatlan a kérelmezők azon állítása, hogy a tranzitónában történő tartózkodásuk körülményei a 2017. május 19-i ideiglenes intézkedést (lsd. 103. pont fent) követően rosszabbodtak volna.

106. A Bíróság azt is megállapítja, hogy a kérelmezőknek az Egyezmény 34. Cikke alapján előterjesztett panasza lényegében az alperes Államnak az Egyezmény 3. Cikkével kapcsolatos kötelezettségeire vonatkozik. Az a kérdés tehát, hogy vajon a magyar Kormány valójában teljesítette-e a szóban forgó ideiglenes intézkedést, szorosan összefügg a kérelmezőknek az Egyezmény utóbb említett rendelkezésével kapcsolatban felvetett panaszának vizsgálatával.

107. Tekintettel a jelen ügyben alkalmazott ideiglenes intézkedések természetére, a felek előadásaira és a Bíróságnak a kérelmezők által az Egyezmény 3. Cikke alapján benyújtott panaszával kapcsolatos megállapításaira (lsd. 57. és 65. pontok fent) – a Bíróság álláspontja szerint a kérelmezők tranzitóna-beli helyzetével kapcsolatos fő jogi kérdést már megvizsgálta, és nincs szükség arra, hogy külön határozatot hozzon az Egyezmény 34. Cikke alapján benyújtott panasszal kapcsolatban (lsd. *mutatis mutandis*, *Kamil Uzun v. Turkey*, no. 37410/97, § 64, 10 May 2007).

VII. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

108. Az Egyezmény 41. Cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. A kár

109. A kérelmezők személyenként 15.000 Eurót kértek nem vagyoni kár jogcímén.

110. A Kormány álláspontja szerint ez az összeg túlzott.

111. Figyelembe véve a jelen ügy körülményeit és a megállapított jogsértések természetét, a Bíróság úgy találja méltányosnak, hogy a nagykorú kérelmezőknek (vagyis az első és második kérelmezőnek) személyenként 4.500 Eurót, és a gyermek kérelmezőknek személyenként 6.500 Eurót ítél meg nem vagyoni kártérítés jogcímén.

B. Költségek és kiadások

112. A kérelmezők a Bíróság előtti eljárással kapcsolatban 18.070 Eurót igényeltek, amely 121 ügyvédi munkaórának felel meg, 150 Euró óradíjat alapul véve, és ezen kívül 80 Euró adminisztratív költség megtérítését kérték. Az ügyvéd jelezte, hogy a kérelmezőkkel abban állapodott meg, hogy akkor kapja meg munkadíját, ha megnyerik a Bíróság előtti eljárást.

113. A Kormány előadta, hogy a felmerült költségek szükségtelenek voltak és összegük ésszerűtlen, tekintettel a kérelmezők által benyújtott számos irreleváns beadványra és arra, hogy hasonló ügyekben már születtek hasonló beadványok.

114. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező csak abban az esetben tarthat igényt költségeinek megtérítésére, ha bizonyítást nyert, hogy azok ténylegesen felmerültek és összegük ésszerű. A jelen ügyben a Bíróság, tekintettel az ügy aktájában található valamennyi iratra és a fenti kritériumokra, a Bíróság úgy véli, hogy összesen 5.000 Euró összeg plusz az erre eső, a kérelmezőnek esetlegesen felszámított adó megítélése tekinthető ésszerűnek.

C. Késedelmi kamat

115. A Bíróság megfelelőnek véli, hogy a késedelmi kamat alapjául az Európai Központi Bank által megállapított marginális hitelkamat láb szolgáljon, amelyhez három százalékpontot kell hozzáadni.

A FENTI INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG

1. Egyhangúlag *kijelenti*, hogy a kérelem elfogadható;
2. *Úgy dönt*, egyhangúlag, hogy az első kérelmező tekintetében megsértették az Egyezmény 3. Cikkét;
3. *Úgy dönt*, egyhangúlag, hogy a második, harmadik, negyedik és ötödik kérelmező tekintetében megsértették az Egyezmény 3. Cikkét;
4. *Úgy dönt*, egyhangúlag, hogy nincs szükség az Egyezmény 13. Cikke alapján benyújtott panasz vizsgálatára;
5. *Úgy dönt*, hat szavazattal egy ellenében, hogy megsértették az Egyezmény 5. Cikk 1. és 4. pontját;
6. *Úgy dönt*, egyhangúlag, hogy nincs szükség az Egyezmény 34. Cikke alapján előterjesztett panasz vizsgálatára;
7. *Úgy dönt*, egyhangúlag
 - (a) hogy az alperes Állam az ítélet jogerőre emelkedésétől (Egyezmény 44. Cikk 2. pont) számított három hónapon belül az alábbi összegek alperes állam valutájára a fizetés időpontjában átszámított ellenértékét fizesse meg a kérelmezőknek:
 - (i) az első és a második kérelmezőknek személyenként 4.500 (négyezeröttszáz) Euró és a kérelmező gyermekeknek személyenként 6.500 (hatezeröttszáz) Euró az erre eső valamennyi adó, nem-vagyon kár jogcímén
 - (ii) valamennyi kérelmezőknek együtt 5.000 (ötezer) Euró és a kérelmezőkre ezzel kapcsolatban kiszabható valamennyi adó, költségterítés jogcímén
 - (b) hogy a fent említett három hónapos időszak lejáratát és a kiegyenlítés közötti időtartamra egyszerű kamatként az Európai Központi Bank által megállapított marginális hitelkamat láb szolgál, amelyhez három százalékpontot kell hozzáadni;
8. *Elutasítja*, egyhangúlag a kérelmezők igazságos elégtétel iránti egyéb kérelmeit.

R.R. ÉS MÁSOK kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

Készült angol nyelven, kihirdetve írásban 2021. március 2-án a Bíróság Szabályzata 77. § 2. és 3. pontja alapján

Ilse Freiwirth
Helyettes Jegyzőkönyv-vezető

Yonko Grozev
Elnök

Az Egyezmény 45. Cikk 2. pontja szerint és a Bíróság Szabályzata 74. § 2. pontja alapján Mourou-Vikström bíró különvéleménye van mellékletben csatolva a jelen ítélethez.

YGR
IF

MOUROU-VIKSTRÖM BÍRÓ KÜLÖNVÉLEMÉNYE

Nem támogathatom a többség álláspontját abban a tekintetben, hogy a jelen ügyben megsértették az Egyezmény 5. Cikk 1. és 4. pontjait.

Mivel a kérelmezők szabadon léphettek be a tranzitónába és bármikor szabadon távozhattak volna onnan, nem állapítható meg, hogy a röszei tranzitónában történt tartózkodásuk az 5. Cikk szempontjából kényszerű lett volna. Ezért a kérelmezők 5. Cikk 1. és 4. pontja alapján benyújtott kérelme *ratione materiae* összeegyeztethetetlen ezekkel a rendelkezésekkel.